Ročník XXXI. (1954) Sešit. 3. Číslo 5.—6.

ČASOPIS ČS. HOUBAŘŮ (ČČSH)

Mykologický sborník

ACTA SOCIETATIS MYCOLOGICAE ČECHOSLOVENICAE

Koláčová plodnice dřevomorky obecné — Merulius lacrymans (Wulf.) — viz o ní minulý sešit. Nahoře na plodnici se tvoří výtrusy a krůpěje (slzy), od nichž má houba své latinské jméno. Foto: prof. Z. Stach.

Z OBSAHU: Prof. Macků: Akademik Podpěra. Prof. Orlov (Moskva): Zakvašování hub. V. Kedyk: Další způsoby zkvašování hub. Nora Stallich: Houby ve výtvarnictví. Komirnaja-Fursajev (Saratov): Lesní houby ve větrolamech v Závolží. Sv. Sebek: O českých druzích r. Taphrina a o chorobách z nich. Balabanov (Sofia): Výstava hub v Sofii. J. Jarmiš: Klíšťata. RNDr Jiří Hlaváček: Amanitopsis vaginata (Bull.). J. Tušla: Houby žactvu střední školy. R. Kovanda: Houby na hřbitově v Ďáblicích. St. Kerber: Křemenáč topolový. Dr Fr. Smotlacha: Neshoda výzkumu hub v přírodě s laboratoří. Varujeme před klíšťaty. J. Podobský: Václavky na hlohu. Jirous: Sběr hub. Smetánková: Hadovka. Kaleta: Nejlepší houby. Hřib smrkový. Loužek: Bedla jedlá. — Dále: Cejka, Bulíř, Kahler, Gabriel, Ambrozek, Barchánková, Cejnar, Smotlachová, Havel, Václavík, Dr Protivenský, Kmochová, Šida Vlková, Kutman, Dr Konečný, Novák, Dr Vávra, Líkař, Matoušek, Leo Švec, B. Sychra, Bubeníček, Březinová, Vosátka, Cvikrová, Hollegcha, Poslerovi, Hubka, Klapač, Ing. Klepetko, Trefná, Valentová, Magda Pavlíková. Paulusová, Bakovský, Pavlát, Vtelenská, Sládečková, Tupa, Francl, Knejfl, Procházka, Klazarová, Merhaul, Hochmannová, Jedličková, Laube atd.

Содержание: Проф. д-р Ян Мацку: Академик Подпера. Проф. Н. И. Орлов (Москва): Засол грибов. В. Кедык; Другие способы засола грибов. Нора Сталлих: Грибы в живописи. Комирная — Фурсаев (Саратов): Грибы в лесопосадках Заволжья. Святополк Шебек: Чешские виды рода Тафрина. К. С. Балабанов (София): Выставка грибов в Софии. И. Ярмиш: Клещи. Д-р Иржи Главачек: Аманитопсис вагината (Булл.) Я. Тушля: Грибы учащимся средних скол. Д-р Ф. Смотлаха: Разность результатов при изучении грибов в природе и в лаборатории. (Резюме на стр. 84), идр.

Vědecký a odborný list, orgán Čs. mykologické společnosti (CMS), Mykologického ústavu (MÚ), Střediska pro prakt. mykologii • Vydává Čs. mykologická společnost • Založil (r. 1919) a řídí dr. Fr. Smotlacha s redakční radou a kruhem spolupracovníků

II. řada spolupracovníků Smotlachovy vědecké školy mykologické (SVŠM), čili členové, odběratelé, pracovníci a referenti CMS, MÚ, MSb (od r. 1907—1954) podle stavu v červenci 1954). Sestavujeme III. řadu, dopiš ústavu nebo prof. Sm., kdos nebyl ještě uveden). Ferd. Adámek, H. Aldová, Ing. Lad. Ambrosek, Jan Amon, Ing. Zd. Andr, Ing. Jiří Andres, Jul. Andres, Vil. Andres, Boh. Arsen, K. Balcar, K. Balíček, Fr. Bačík, Ing. Jiří Balvín, MUDr Jos. Bareš, Ing. V. Bureš, K. Bárta, O. Bárta, J. Bartoš, Vl. Bartoš, MUDr Vl. Bartoš, A. Bártová, V. Bartušek, RNDr B. Bayer, Jos. Bažil, J. Bečan, J. Beneš, F. Berešovský, Lad. Bendl, Ant. Beránek, Ing. J. Berounský, Lad. Beran, MUDr Beška, V. Bělický, Ing. K. Bernard, J. Beroun, MUDr Fr. Bešna, R. Bertha, Petr Bezruč, Jar. Biber, O. Bica, Fr. Bílek, M. Bis, J. Blažek, Jan Bláha, K. Bolonský, Dr V. Boček, V. Boček, Otmar Bouška, Boh. Brťák, M. Brodská, Dr J. Brož, H. Brtek, Leop. Bruchtil, Věra Brumlíková-Černá, Al. Březinová, A. Břicháček, Fr. Bubák, Al. Bubník, Jan Bubník; Jos. Buchberger, Jos. Bulín, Zd. Burian, MUDr Vl. Caha, Fr. Carda, B. Cicvárek, A. Cmíral, K. Císař, R. Císař, V. Cajthaml, A. Čech, K. Čech, Fil. Čejka, Oldř. Čepek, Fr. Čermák, Jan Čermák, Jiř. Černá, Lad. Černohorský, Ad. Černoch, Fr. Černý, Jan Černý, Jos. Černý, Ing. K. Černý, Ant. Červený, V. Červený, Fr. Čeřovský, Fr. Čonk, K. Daněk, Ing. L. Daněk, Ing. Dr Otto Daněk, Mil. Dědeček, Ing. Jar. Deis, Fr. Dejmek, Ot. Demuth, MUDr Dolanský, K. Dolejška, Jos. Dolenský, Dr J. Doležal, Ing. K. Doležal, Vil. Doležal, Al. Dostál, Jiř. Duchoňová, B. Dušek, V. Dušek, Fr. Drtina, PhDr J. Dvorský, Ing. Jos. Dvořák, Jos. Dvořák, Vinc. Dvořák, J. Ebenhöh, Ar. Ebert, Jos. Eisenberg, J. Eliáš, Jar. Emichel, Eminger, J. Ertl, JUDr A. Faltis, Fr. Fiala, Dr J. Fiala, Fab. Fiala, K. Fikar, K. Fibík, Ing. Old. Fiša, M. Fišerová, J. Frček, MUDr Fremdl, J. Friedl, Ing. Jar. Folta, JUDr J. Forman, Boh. Funk, Jos. Fürst, MUDr Hugo Ganza, L. Galíhofer, MUDr K. Gazda, Čen. Francová, Jan Fröhlich, A. Germářová, Jos. Gottwald, M. Gregorová, Jos. Hazelhauer, Fr. Hais, V. Hájek, Jos. Hájek, Valent. Hájovský, Jan Hanák, Dr Fr. Hančl, Ing. Fr. Hanuš, V. Hanzl, Jos. Hanzlovský, R. Harcuba, K. S. Hausmann, Em. Havlíček, R. Havlíček, St. Havelka, Ing. Dr F. Havelka, Jos. Hazuka, K. Heller, Jos. Henke, Boh. Henych, MUDr Jiří Hertík, M. Hindrák, Jiř. Hindrová, Jan Hladík, K. Hladík, MUDr L. Hladík, MUDr L. Hladík, Fr. Hlavsa, Jar. Hlavsa, Ing. J. Hoetzel, Fr. Hofman, JUDr Jar. Holeyšovský, Fr. Holický, Al. Holub, Mir. Holub, K. Holubová, Lad. Holý, St. Holý, Fr. Horák, Jos. Horák, Fr. Horský, PhMr Hořínek, Ing. Jar. Hošek, Ant. Houba, Jar. Houdek, Ing. M. Houška, V. Hovorka, Fr. Hradil, Jos. Hron, R. Hrček, Old. Hrejsa, Otto Hrubant, Al. Hrubý, Jos. Hruša, MUDr Ferd. Hřebík, Fr. Hubáček, J. Hubka, M. Hubková, Vít. Hubl, J. Hugrová, B. Hulán, Jos. Hušek, St. Hynek, Doc. JUDr Hynie, Fr. Hynšt, Fr. Charvát, Jar. Charvát, Vít. Chochola, Jiří Chrastil, Vojt. Chudáček, Ing. Mir. Imramovský, Dr Ingrisch, Ot. Jahn, MUDr Vl. Janíček, Ing. Jarchovský, Jos. Jarý, Jar. Jarý, O. Jecelín, Jos. Jegl, A. Jech, Jar. Jech, M. Jelínková, Fr. Jenšovský, Dr Jar. Jermář, Lad. Ježek, Ing. J. Jiránek, Fr. Jiroutek, Ing. Jan Jiřičný, Jar. Josefi, St. Juhan, MUDr J. Jung, Mir. Jurnečka, Fr. Jirásek, St. Kadlec, doc. Dr Vl. Kadlec, Jos. Kahoun, Fr. Kallerst, Hub. Kalina, Dr L. Kamarád, Jos. Kampl, Ing. J. Karásek, J. Karásek, Zd. Karásková, V. Karel, Jan Kašpárek, K. Kahoun, Ant. Khyn, JUC Vl. Klazar, Mil. Klazarová, Jos. Klein, J. Kleina, K. Klouda, Bl. Kmenová, E. Kobrle, Jar. Kodl, B. Kochanček, prof. MUDr Zd Köcher, Fr. Kokeš, Am. Kolář, JUDr F. Kolařík, arch. Old. Komárek, E. Komrs, MUDr Končinský, St. Konečný, J. Kopic, A. Kopřiva, O. Korbelář, Ing. J. Korda, Ing. Hub. Kos, J. Košťál, R. Košťál, Jos. Kotek, Mil. Kotlant, Fr. Kott, Dr Jar. Kott, R. Kotyšan, J. Koudela, J. Koudelka, Ing. Dr Kout, J. Kouta, Fr. Kovář, Jan Kovář, J. Koza, Jos. Kozel, A. Krčál, J. Krejčík, St. Krypl, A. Krištof, akad. prof. Dr Ing. Krouza, Old. Krouta, Ing. Oldř. Kuchňa, Dr Ot. Krupička, Ing. Křižanovský, Al. Kubíček, A. Kabát, Ing. Kuběta, Jar. Kupka, J. Kubr, Jan Kudela, Ing. L. Kuhn, Hynek Kudčík, Ing. J. Kuthan, Ing. J. Kvaček, Jos. Květoň, K. Kynsteter, Otto Laadt, Lad. Lang, Mil. Lange, V. Lapka, JUDr Ant. Láska, E. Látalová, Jos. Lekeš, Jar. Lendr, Jos. Levý, St. Lír, St. Liska, Ing. Jar. Liška, Old. Lohr, Jos. Lorber, Ant. Lukeš, Fr. Lukeš, J. Lukeš, Dr Jiří Lukeš, Lad. Lukeš, Vl. Lukeš, Ing. K. Lupíšek, Dr O. Mácha, Jos. Machalický, Ing. Fr. Maixner, L. Malina, L. Malinka, MUDr M. Man, Aug. Mánek, Al. Marek, Jos. Mareček, V. Mareš, F. X. Margold, Boh. Marklová, R. Marková, R. Maršíková, MUDr Zd. Martinek, Fr. Marvan, A. Maryšová, Otto Markl, Jos. Máša, Mil. Mášová, B. Matas, Ing. Jos. Matas, Jos. Matásek, MUDr Jos. Matějka, Dr Jan Matouš, Ing. Jos. Matoušek, Jos. Mazánek, Jos. Meisner, Jos. Mesner, Jiří Mestek, Jos. Michal, Dr K. Michal, Mil. Miková, Jindř. Mikulecký, Ing. J. Minář, Jos. Minář, Fr. Mířetínský, Jindř. Minařík, Vojt. Mitas, R. Minařík, Ing. Jar. Motyčka, Jar. Moudrý, Jan Moudrý, Dr J. Možíš, Ing. J. Možíš, Jan Mrha, prof. Dr V. Myslivec, V. Myška, J. Nachtigal, Fr. Násadník, JUDr Jan Navrátil, Dr J. Nechvíle, A. Nechvílová, Ing. V. Nedošínský, Ed. Nejedlý, Fr. Nejepsa, Ing. B. Němec, J. Němečková, L. Nerudová, Leop. Netolický, Ad. Neudörfl, PhDr Slavomír Neudörfel, doc. Dr Nevole, Fr Nezdara, JUDr K. Nikolau, MUDr J. Nohel, B. Nosek, Zd. Nossberger, O. Nováček, Fr. Novák, V. Novák, Fr. Nováková, A. V. Novotný, Miloš Novotný, Ing. O. Novotný, Ot. Nunvářová, Dr. Jar. Nykl, K. Obrázek, Al. Ochman, H. Olešnická, Otta Ondr, A. Ondráček, J. Opočenský, J. Pacák, Jar. Pacovský, J. Paďourová, Jan Pancíř, R. Pánek, L. Panoch, J. Paráček, Prof. MUDr Jiří Parma, J. Pašek, Fr. Pavlík, Jos. Pavlík, A. Pazourová, MUDr J. Pažout, MUDr B. Peyr, doc. Dr Peter, Č. Petera, Jan Petr, F. Pechar, Em. Peisker, B. Pelant, Dr K. Pejml, Old. Pešek, Fr. Petrides, Jos. Piskáček, J. Pižl, Ing. V. Platzer, JUDr J. Pliml, A. Pikl, K. Pícka, MUDr Vl. Píša, Dr Jos. Plocek, Mr Eg. Podhrázký, Fr. Podlaha, E. Podzimek,

Akademik univ. prof. Dr Josef Podpěra

Проф. д-р Ян Мацку: 15 января 1954 умер проф. д-р Иосиф Подпера, сотрудник нашего журнала и почетный член Чехословацкого микологического общества.

Dne 18. ledna 1954 rozloučili jsme se na ústředním hřbitově brněnském s akademikem Dr Jos. Podpěrou navždy. Byl botanikem světového formátu. Měsíc před tím oslavili jsme v Přírodovědeckém klubu brněnském a v Moravské akademie přírodních věd Podpěrovy pětasedmdesátiny. Při té příležitosti přál jsem mu, a také sobě, aby dosáhl vysokého věku našeho společného učitele botaniky, *profesora Velenovského*, jenž zemřel stár 92 roky. Bohužel, jak již tomu bývá v životě lidském, přání moje se nesplnilo a nikdo z nás netušil, že konec je tak blízký.

Vřelou životopisnou vzpomínku přednesl nad rakví Podpěrovou druhý náš společný učitel botaniky na Karlově universitě a Podpěrův osobní přítel akademik univ. prof. *Dr Bohumil Němec.*

Podpěra se narodil 1878 v Jílovém v Čechách a nebyl tudíž Moravan, avšak přišel hned po absolvování studií na Karlově universitě a po několikaměsíčním suplování na gymnasiu v N. Bydžově přímo na Moravu, na gymnasium do Olomouce, zdomácněl tu a zůstal Moravě věren až do smrti.

Octnuv se na Moravě, vrhl se Podpěra v pravém slova smyslu na studium památné moravské květeny, a to nejdříve v okolí Olomouce, na žírné Hané. Současně zjišťoval lokality teplobytné květeny, roztroušené po střední Moravě (Kosíř, Grygov, Větrníky atd.). Každou volnou chvíli zajížděl Podpěra i na jižní Moravu a srovnával rozšíření zdejších květen, pontické, slanomilné a písečné (»Moravskou Saharu«) a studoval jejich původ. Výsledkem těchto studií byly dva velké originální spisy: *Květena Hané* a *Zeměpisné rozšíření květeny zemí českých.* Podpěra tu první poukázal na původ naší květeny v době třetihorní. Ledovou dobou byla u nás tato teplá květena zničena a uchovala se jen na chráněných a teplých refugiích.. Po době ledové se některé prvky opět ve společnosti pontické květeny vracely, šířily se po jižní a střední Moravě a na místech, kde se neuplatnila rostlinná kultura, zachovaly se až do dnešní doby. Toho rázu jsou všechny drolinné stepi, lesostepi i stepi travnaté, jako Pavlovské kopce, Pouzdřanské kopce, Mohelenská hadcová step, Hády atd.

R. 1908 přichází Podpěra jako profesor na druhou českou reálku do Brna, ocitá se tak v samém průsečíku jednotlivých moravských květen a zahajuje jejich energický průzkum. Stává se předsedou Přírodovědeckého klubu a s kolektivem oddaných botaniků a mykologů z Brna i okolí podniká každou neděli celodenní exkurse nejrůznějšími směry a snáší dokladový materiál. První světová válka zanese Podpěru jako zajatce do Ruska, kde nezahálí, nýbrž věnuje se studiu ruské květeny a se sovětskými botaniky navazuje bohaté styky, které pěstoval a udržoval až do své smrti.

Po zřízení Masarykovy university v Brně stal se Podpěra profesorem botaniky na přír. fakultě, stává se předsedou Mor. akademie věd přírodních a jeho výzkumná činnost vrcholí.. Výsledkem je životní Podpěrovo dílo, vícesvazková *Květena Moravy ve vztazích systematických a geobotanických*, a dále řada monografií stepních útvarů moravských, botanické klíče atd. Jeden zajímavý moment se opakuje ve vědecké činnosti Podpěrově a je znám takřka u všech našich význačných botaniků: Podpěra se na konec přiklonil, tak jako Velenovský, Němec, Kavina a jiní, k *mykologii*, jak svědčí několik pojednání v Časopise čs. houbařů. Je to jen důkazem, jak ještě veliké je nezbádané pole mykologické.

Význam Podpěrův v botanice je tak veliký, že žádný botanik, ať domácí, ať cizí, nebude moci ve své práci nedbati výsledků Podpěrových studií.

Rozloučili jsme se s Podpěrou za třeskuté zimy, kdy celá moravská příroda odpočívala pod příkrovem sněhu a ledu. Však přijde brzy jaro, jihomoravské stepi se zazelenají a pokryjí se záhy něžnými květy koniklecův, hlaváčků, kavylů a celého toho skvostného stepního doprovodu, a budou si šeptati o jednom hodném člověku, který je tolik miloval, tak rád mezi ně chodil a tolik krásných věcí o nich napsal, kterého však vícekrát mezi sebou neuvidí.

Prof. Dr Jan Macků.

Prof. N. J. Orlov (Moskva):

Zakvašování hub.

Проф. Н. И. Орлов (Москва): Засол грибов, рекомендуемый

Zásadně se rozlišuje zakvašování suché a mokré.

K suchému zakvašování hodí se jen dva druhy lupenatých hub, nevyžadujících předchozího vaření nebo vymáčení, t .j. *ryzce obecné* (Lactarius deliciosus), rusky ryžiki, a *syrovinky* (L. volemus), rusky gladyš. Ryzce nebo syrovinky se po očištění ukládají do soudku a na vrstvu hub se sype vrstva soli, a to 4,5 až 5% soli na váhu hub. Po naplnění soudku se houby přikrývají dřevěným kotoučem a zatíží se. Postupným rozpouštěním soli ve šťávě, vytlačené z hub zatížením, vzniká slaná šťáva.

Mokrým způsobem zakvašují se houby, které vzhledem k obsahu látek, jež by mohly dráždit sliznici zažívacího traktu, je nutno nejdříve vymáčet nebo vyvařit. Tyto houby se po očištění a po předchozím máčení nebo vaření a vychladnutí ukládají do soudku stejným způsobem jako při suchém způsobu a zalévají slanou převařenou vodou, a to jeden litr slané vody na 10 kg hub. Ve slané vodě má býti 4,5 až 5% soli. Pro zlepšení chuti přidává se koření: bobkový list, vonný pepř a pod. Nedoporučuje se kopr a paprika, protože kazí chuť hub.

Namáčet, a to v čisté tekoucí vodě nebo ve vodě často vyměňované, nejméně po dobu 3 dní lze: *ryzec kravský* — Lactarius torminosus Schff. (»volnuška«), holubinku zápašnou — R. foetens (»valuj«), *ryzec šeredný* — L. turpis W., plumbeus Fr., necator P. (»černuška«), konečně se namáčejí »gruzdi«, t. j. Lactarius piperatus — ryzec peprný. Pozn. překl.: Podle B. P. Vasilkova rozlišují se tyto různé gruzdi: gruzď dubovyj — Lactarius insulsus Fr. — *ryzec bělomléčný*, gr. želtyj (žlutý) — L. scrobiculatus Fr. — *ryzec dubkovaný*, gr. nastojaščij (pravý) nebo gr. syroj — L. resimus — *ryzec osikový*, *gr. osinovyj* — L. controversus Fr. — *mléčník podehnutý (topolový)*, gr. perečnyj — L. piperatus Fr. — *ryzec peprný*, gr. suchoj = suchar = podgruzdok bělyj = Russula delica Fr. — *holubinka mírná* (bezmléčná), gr. černyj — Lactarius plumbeus Fr. (necator [Pers.], turpis [Wein.]) — *ryzec šeredný*.

Namáčením ztrácejí uvedené houby palčivost, hořkost neb zápach a lze je dále zakvašovat, jak výše popsáno.

Svařit před zakvašením je nutno tyto druhy hub: veškeré houby hřibovité a *čechratku podvinutou* — Paxillus involutus — rusky »svinuška, dále *lišky* (Cantharellus) — »lisičky«, *václavky* (Armillaria mellea) — »opjonok nastojaščij«, *opěnka* či *lipůvka* (Pholliota mutabilis) »opjonok letnyj«; *slizák mazlavý* (Gomphidius glutinosus Schff.) — »mokrucha«; *zelánka* (Tricholoma equestre) »zeleňka«, *čirůvka havelka* (Tricholoma portentosum) — rjadovka, *holubinky* (Russulae) — »syroježky« a *pečárky* Psalliota — »šampiňjony«.

Vaří se ve slané vodě (4,5% soli na váhu promytých hub a 7—8 litrů vody na 50 kg váhy hub) po dobu 20—35 minut podle druhu hub. Během vaření přidává se různé koření. Takové houby nazývají se rusky »otvarnye« nebo

»soleno otvarnyje«. Vaří-li se několik dávek hub, je nutno vodu, v níž se vařily druhy hub hořké, palčivé, dráždivé, slít a k nové várce použít čerstvé vody. Jinak by se dráždivé látky ve vodě koncentrovaly a houby svařené v takové vodě a zakvašené by mohly způsobit žaludeční potíže, ježto v houbách by zůstaly dráždivé látky, případně ještě koncentrované.

Zakvašené houby jsou zralé k požívání teprve za půldruhého měsíce. Biochemický proces zrání hub během zakvašování je částečně podobný pochodům, probíhajícím při zkvašování zeleniny. Výzkumy, provedené r. 1937 Alejevem a Pčelkinovou s houbami, zakvašenými v laboratoři (byly to ryzce a václavky nebo opěnky) prokázaly, že počet mikroorganismů a množství kyseliny mléčné v houbové solance během určité doby stoupá a pak klesá. Uvedeným autorům podařilo se eliminovat z této solanky kvasinky a v značném množství bakterie kyseliny mléčné a kyseliny octové. Přel. V. Kedyk.

Vl. Kedyk:

Další způsoby zakvašování hub.

Předpis zakvašování dle Vyživov. výboru Akademie lékař. věd SSSR (1950).

Studený způsob zakvašování. Hodí se k tomu ryzce, »gruzdi«, ryzce kravské, holubinky (i palčivé). Ryzce se jen promývají, kdežto ostatní jmenované houby se namáčejí na 5—6 hodin. Houby, upravené tímto způsobem, ukládají se řadami do soudku, do kameninové nebo skleněné nádoby a promíchávají se se solí. Na 1 kg hub se dává: k ryzcům 40 g, kdežto k ostatním 50 g soli. Potom se houby přikryjí dřevěným kotoučem, vcházejícím volně do nádoby a zatíženým. Když se houby ssednou, přidává se stejným způsobem nová vrstva hub a opakuje se to tak dlouho, dokud se nádoba nenaplní. Jakmile se nádoba naplní houbami — asi za 3—5 dní, je nutno zjistit, zda vznikla slaná šťáva. Tato šťáva má pokrývat houby a má vystoupit na 1 až 2 cm nad povrchem hub. Je-li šťávy málo, je nutno zvětšit zatížení. Houby »uzrávají« za 1 až půldruhého měsíce.

Horký způsob zakvašování hub: houby se očistí a roztřídí. U pravých hřibů, křemenáčů se uříznou třeně, jež lze zakvasit odděleně. Velké kloboučky se rozkrájí na 2—3 díly při zakvašování spolu s menšími kloboučky. Houby se pak promývají studenou vodou, kdežto holubinky zápašné se namáčejí po dobu 2—3 dní. — Na 1 kg připravených hub se přidávají: 2 polévkové lžíce soli, 1 bobkový list, 3 zrna pepře, 3 kousky hřebíčku, 5 g kopru, 1—2 listy černého rybízu. Do kastrolu naleje se půl sklenice vody na 1 kg hub, osolí se a voda se zavaří. Jakmile voda začne se vařiti, vkládají se do kastrolu houby. Houby se během vaření pravidelně promíchávají, aby se nepřipálily a pěna se pečlivě sbírá. Pak se přidává pepř, bobkový list a ostatní koření a vaří se při stálém promíchávání, počínaje od chvíle, kdy se voda začala vařit: pravé hřiby a křemenáče: 20 až 25 minut, holubinka zápašná: 16 až 20 minut, ryzce kravské a holubinky: 10 až 15 minut.

Houby jsou hotové, když začnou klesat na dno kastrolu a voda stává se průzračnější. Uvařené houby se opatrně vyklopí do široké nádoby, aby rychle vychladly. Vychladlé houby se pak spolu se slanou vodou přeloží do soudku nebo do baňky a uzavrou se. Za 40 až 45 dní jsou houby zralé k požívání.

Pozn. 1: V tomto druhém předpisu, vydaném spíše pro praktické účely, nejsou uvedeny všechny druhy hub, jež se hodí k zavařování, jako u prof. Orlova, ale rozumí se, že i zde platí stejné druhy hub, jež Orlov uvádí podrobněji. Kromě toho je nápadné, že prof. Orlov předpisuje namáčení »volnušek«, t. j. ryzců kravských po dobu 3 dní, kdežto v tomto druhém předpisu spokojují se s namáčením »volnušek«, t. j. ryzců kravských, jen na 5 až 6 hod. Předpis Orlovův pochází z r. 1953, druhý předpis z r. 1950. — V. K.

Obr. 12. Náš spolupracovník V. N. Kedyk, nar. 1897, Praha-Vinohrady.

Pozn. 2: Z ruské literatury mykologické je zřejmá věc velmi pochopitelná: a) že lidová jména hub jsou v různých krajích SSSR různá, jako u nás, b) že se lidová jména přenášejí tak do literatury a je tu pak nejednotnost, c) že způsob zakvašování hub v SSSR má rovněž mnoho způsobů (podle krajů, vždyť tu trvá staletí), jež všechny jsou více méně dobré a cenné. Je to jako u nás na př. s nakládáním hub do octa. Budeme nyní všichni zkoušet kvašení hub a hledat i nejlepší jeho způsoby. Smotlacha.

Nora Stallich: **Houby ve výtvarnictví.**

Нова Сталлих: Грибы в живописи.

Protože ne samým chlebem živ jest člověk, byl mi svěřen příjemný úkol, promluviti o houbách po stránce estetické a výtvarnické. Na jaře je les krásný, ale v létě a zvláště na podzim je daleko krásnější, jeho malebnost a barvitost je obohacena — houbami! Houby jsou krásným výtvorem přírody! . . . Jaký máme příjemný pocit v duši, když v odlehlé lesní scenerii na nás vykukují nesčíslné houby a houbičky, tvarově i barevně tak rozmanité . . . A jak jsme na svém citu uraženi a smutni, když přijdete na místo, kde řádila hůl a bota bezohledného »houbaře«, který za sebou zanechává trestuhodně zneuctěnou přírodu! . . . Ovšem, kredo takového člověka: »To jsou „prašivky", ty já nesbírám, tak co s nimi?« Takovému materialistovi se pravděpodobně nelíbí na př. kolibřík, protože se nedá jíst, a z květin má rád jenom karfiol a — tabák. Okrádá se o důležitou věc: duševní náplň našeho tvrdého, nadstoprocentní prací vypjatého života!

Slyšíme v lese nesčíslněkrát: »To je krásný hříbek!«, ale nikdy neslyšíme na př.: »To jsou hezké pýchavky!« A přece — jejich bílé, kulaté plodničky vypadají na tmavém podkladě velmi malebně. Ta chvála krásného hříbku zavání

trochu pokrytecky a vychází spíše z vědomí jeho prvotřídní kvality, než z krasocitu. Polepšeme se a všímejme si lépe hub s výtvarného hlediska. Co je tu ladných i bizarních tvarů — jaké nekonečné množství barevných odstínů! Je opravdu nepochopitelné, že naši malíři, až na nepatrné výjimky, přímo ignorují tento rozkošný námět. Naše malířské výstavy jsou zaplaveny ovocnými a květinovými zátišími, tisíckrát opakovanými — ale obraz s námětem hub je bílou vranou. Proč? Houby jsou naší specialitou. Jsme zemí hub a národem houbařů a myslím, že je přímo morální povinností malířů, aby zobrazovali to, co je pro jejich vlast a národ charakteristické. Ručím za to, že nepřijdou zkrátka a že jejich náměty se budou líbit a — prodávat. Pro sochaře pochopitelně nejsou houby lákavým námětem a proto jim nemohu vyčítat nezájem. Malíř může namalovat krásné barevné zátiší, ale sochař by asi těžko prorazil se sousoším hub, tesaných v mramoru. Mohli by si však alespoň vzít příklad z mistra Čejky, jehož sádrové modely jsou, vzhledem ke konservační neschopnosti hub, velmi důležitým demonstračním prostředkem. Byl jsem nedávno v brněnském zemském museu a tak trochu jsem jim záviděl jejich mykologické oddělení. Tam mají totiž obrovskou sbírku hub vyřezaných v nejjemnějších detailech do lipového dřeva a věrně kolorovaných. Opravdu — jen je utrhnout. Je to světová rarita a málo známá i předním našim houbařům. Ovšem její autor zasvětil této práci celý svůj život. Brno mělo to štěstí, že získalo spolupracovníka, který se hned tak nerodí a jehož práci nelze jen tak snadno napodobit a následovat . . . Teď, když jsem některým výtvarníkům vyčinil a jiné pochválil, musím se zmínit o tom, jak se rozmáhá a slibně vyvíjí malování hub u členů naší mykologické společnosti a o významu této chvalitebné činnosti. Viděli jste jejich práce — na př. Spáleného — na podzimní výstavě hub. Dívali jste se na ně se zájmem a zalíbením. Připadaly vám nějak přirozenější, než ty »fešácké«, bezvadně vykroužené exempláře, na něž jste byli zvyklí z Atlasů. Byly pokroucené, roztřepené, okousané slimáky, napadené plísní — právě tak, jak je nacházíte v přírodě. Byly vám nějak bližší, milejší . . . Ujišťuji vás, že naši mykologové nemalují proto, aby se vám pochlubili, že umějí více nebo méně hezky malovat. Jejich »koníček« má vedle estetických hodnot také veliký praktický význam. Každý houbař se snaží rozšířiti svou znalost hub. Nejde to rychle. Kdybychom chtěli za jednu sezónu poznat stovky pro nás nových hub, vznikl by nám z toho chaos a vědecká polovičatost. Musí se na to pomalu a hlavně důkladně. Je mnoho hub sobě podobných a proměnlivých a jejich rozdíly jsou pro povrchního pozorovatele skoro neznatelné. Jak jinak můžeme lépe vštípit si do paměti důležité znaky houby, než když si ji namalujem — třeba malířsky neodborně a bez efektu? Když jsme nuceni při malování alespoň hodinu se na bezpečně určenou houbu dívat, tak ji už do smrti nezapomeneme! Opačný příklad: Najdeme neznámou houbu, jejíž určení není v nejbližších dnech možné. Houby se rychle kazí a tu, při dostatečné informaci vedle běžných poznámek o chuti, vůni a pod.., velmi ulehčí určování — její obraz. Vůbec, vlastní sešit poznámek a vlastnoručně malovaný atlásek je cenným a ušlechtilým přínosem naší mykologii.

A ti, kteří vůbec malovat neumějí, nemusí si stýskat. Zbývá přece ještě jedna krásná a dokonalá zobrazovací technika: fotografie. Není třeba mnoho povídat o jejích absolutních přednostech a hodnotách. Prohlédněte si fotografie hub v přírodních barvách ve Smotlachově Atlase, a ty vám povědí vše. Naučte se obdivovat kráse hub! Obdiv podnítí vaši touhu po jejich vědeckém poznání, a to přinese praktické hodnoty vám i našemu hospodářství. Naše mykologie je ve velkém rozmachu a dosavadních vzdělavacích pomůcek je tak málo... Proto apeluji: Malíři, malujte! sochaři, modelujte! a fotografové fotografujte, ať má naše houbařství dosti podnětů a prostředků ke svému růstu. A kreslíři kreslete: krásně, jako na př. A. Honz.

O. N. Komirnaja — A. D. Fursajev (Saratov):

Lesní houby v zalesňovacích pruzích polopoušťového Závolží a otázky tvoření mykorrhyzy I.

О. Н. Комирная—А. Д. Фурсаев (Саратов): Лесные грибы в лесонасаждениях в Заволжье.

Je známo, že mnoho kloboukatých hub, zejména druhů Boletus, Lactarius, Tricholoma a j., je vázáno na les a na určité typy lesa, hlavně lesního pásma. Údaje o jejich rozšíření v stepním pásmu jsou velmi skrovné. L. A. Lebeděvová (1949) uvádí pro Saratovskou oblast 2 druhy Boletus, 2 druhy Lactarius a 1 druh Tricholoma; pro Voroněžskou oblast 1 druh Boletus, 1 druh Lactarius. V jižních stepích, v polopoušti a v poušti nejsou tyto houby známy.

Při průzkumu zalesňovacích pruhů jihovýchodních krajů setkáváme se dosti často u zasazených stromů s typickými lesními kloboučkatými houbami Tak na př. J. V. Kochová (1952) našla v zasazených zalesňovacích pruzích s porostem: dub+bříza+jasan+křovina, starých 35—38 let, u vesnice Mělovoje, Zolotovského rayonu Saratovské oblasti, opěnku (lipůvku) — Pholiota mutabilis a u 50letých borovic ve stejné vesnici našla Kochová Boletus luteus.

V zalesňovacím pruhu Kamyšinského opěrného bodu Všesvaz. věd. výzk. agrolesn. melioračního ústavu se najdou zřídka — podle zpráv J. K. Kochové — křemenáče, »gruzdě« (ryzce) a podle sdělení prof. N. I. Susa lišky.

Uvedená místa jsou blízko a někdy v bezprostředním sousedství samorostlých lesů Volžské výšiny, v nichž jsou uvedené druhy hub obvyklé. Podle našich informací roste v okolí Saratova (vesnice Sadové, Krasnoarmějský rayon, Nižňaja Bannovka a Mělovoje, Zolotovsk. rayonu) 6 druhů Boletus: křemenáč osikový, kř. březový, poddoubník, hřib pravý, hř. modrák, klouzek; 2 druhy Lactarius: ryzec a »bílý podgruzď«. Pro toto sousedství lesů je možnost přenosu hub a jiných druhů lesní flory do zalesňovacích pruhů velmi veliká.

V souvislosti s tím je však zvlášť zajímavý nález hub v zalesňovacích pruzích polopoušťového Závolží. Autoři zjistili r. 1952 při průzkumu zalesňovacích pruhů Dolního Závolží lesní houby v nejkrajnějších místech lesní meliorační stanice.

Blízko stanice Džanybek bylo v zalesněných pruzích s 12—13letým porostem (topol černý, jasanolistý javor, hlošina, tamaryšek, jilm drobnolistý, trnka, topol bílý, topol vlašský [jehlancovitý], zimolez tatarský, šeřík, višeň, maliník, jilm korkový, čimišník obecný) nalezeno mnoho plodnic Clitocybe aggregata, hlavně na topolových dílcích. Tyto porosty jsou v dobrém stavu, s dobře sevřenými korunami, mají dosti hustý travní příkrov, hlavně z trav lučně-stepních.

Ještě zajímavější je nález hub na Bogdinské lesní meliorační stanici, jižně od jezera Baskunčak. Zalesňování začalo tam r. 1925. Jsou to většinou pruhy ze 4—7 řad stromů a keřů. V těchto lesních pruzích nebyly zjištěny houby. Na sever od budov meliorační stanice je jediný úsek s několika ostrůvky porostu bílého topolu, celkem asi 400 m². Bezprostředně hraničí s nimi porosty vrby kaspické. Koruny topolů jsou sevřeny, stromy jsou různého stáří v důsledku odnožového původu — nejstarší z nich 20leté. Keře vrby jsou mohutně rozvinuty, 2—2½ m vysoké, často nesevřené. Pod ochranným pláštěm vrby a topolu je travní příkrov z pýru obecného, pelyňku metlavého a ostřice a leží tam mnoho opadlého listoví. Topoly a vrby jsou na vpadlinách se svahovitými břehy, hlubokými méně než 1 m.

A na tomto místě bylo nalezeno velmi mnoho hub. V krátké době jsme nasbírali jen nejčerstvějších asi 14 kg. Pod hloučky bílého topolu jsme napočítali 50 hnízd hub. Téměř pod každým vrbovým keřem byla 2—4 hnízda.

V topolovém porostu jsme nacházeli téměř výhradně: křemenáče (Boletus

versipellis var. populinus Vas., var. n.), zřídka »gruzdě«*) = ryzce Lactarius controversus Fr.) podehnuté a čirůvky Tricholoma irinum (Fr.) Quél.

Pod vrbovím rostly hlavně ryzce, zřídka čechratky podvinuté (Paxilus involutus (Batsch). Houby rostly nejen pod stromy a keři, ale někdy i na palouších. Nalezené houby byly určeny B. P. Vasilkovem. Při jejich zkoumání se ukázalo, že podle mnoha znaků byl Boletus nejvíce příbuzný s B. duriusculus, ale od typické formy se liší tvarem a velikostí výtrusů, stavbou třeně a zeměpisným rozšířením.

Také Lactarius controversus Fr. se liší řadou znaků od typického druhu této houby. Tato okolnost je vzhledem k místu nálezu těchto hub zajímavá a vyžaduje ještě zvláštního studia.

Nápadné je, že tyto houby nebyly červivé a že jich značná část vyschla a nebyla červivá. Zřejmě není v okolí hmyz, vkládající svá vajíčka do hub.

(Botan. žurnal XXXVIII. 1953, Leningrad,)

*) *Pozn. překl.:* Pojmenování »gruzď« zahrnuje několik druhů Lactarius.

O. N. Komirnaja — A. D. Fursajev (Saratov) jsou spolupracovníky Mykol. sborníku (ČČSH). Vl. Kedyk.

Sv. Šebek:

O českých druzích r. Taphrina Fr. a chorobách jimi způsobených. II.

Fytopathologicky důležité jsou dva druhy, Taphrina bullata (Berk et Broom.) Tul. a Taphrina deformans (Berk.) Tul., parasitující na listech některých Prunoideí a způsobující zde následující všeobecně rozšířené choroby:

Kadeřavost broskví (Smolák 1941, Blattný a Starý 1941). Listy (broskví a mandloní) jsou puchýřnatě znetvořené, žluté nebo červenavé, předčasně zasychají a opadávají. Mycelium tohoto druhu, přezimující v kůře a dřevě mladých větví, způsobuje jejich zkrucování; odtud rozšiřuje se dále do pupenů a napadá listy. Druhotně objevuje se u silně napadených větví i klejotok; proto je nutné je vyřezat a rovněž jako listy spálit, aby se zabránilo šíření infekce, a nepoužívat roubů z nemocných stromů. Výskyt choroby podporuje vyšší vzdušná vlhkost a jednostranné hnojení. Některé odrůdy broskví vykazují částečnou i úplnou resistenci vůči ní. Z fungicidních prostředků osvědčil se předjarní postřik 1% orthodinitrokresolovými přípravky, nebo $^3/_4$—1% postřik měďnatovápennou jíchou (event. již připravenými měďnatými preparáty) nebo 2% bordeauxskou jíchou (koncem dubna a začátkem května) Choroba vyskytuje se vzácně i na květech (viz níže). Jejím původcem je Taphrina deformans (BERK.) Tul.

Puchýřnatost listů hrušňových (Smolák 1941, Blattný a Starý 1942). Na listech hrušní objevují se puchýřovitě vyklenuté partie nejprve světle zelené, později červenající, až posléze celé listy zčernají a opadají. Parasituje vzácně i na plodech (černé skvrny na slupce). Chorobu podporuje vyšší vzdušná vlhkost. V zájmu zabránění šíření infekce je nutno napadené listy otrhat (spadlé sebrat) a spálit. Z ochranných postřiků se používá trojnásobný postřik (před rašením pupenů, před květem a po něm) měďnatými nebo sirnatými preparáty. Protože se choroba vyskytuje celkem zřídka, nezdá se býti příliš nebezpečnou našemu ovocnářství. Jejím původcem je Taphrina bullata (Berk. et Broom.) Tul.

Choroby květů byly pozorovány velmi zřídka; jako jejich původce byla zjištěna Taphrina deformans (Berk) Tul., parasitující jednak na listech broskví; korunní plátky květů byly zkadeřeny, byla snížena plodnost hostitele a na plodech se objevily světle zelené puchýřovité skvrny.

Choroby plodů. Napadené plody hostitelských rostlin jsou větší, protáhlé, znetvořené, zašpičatělé (na př. švestky, plody střemchy) a odlišně zbarvené. Příkladným zástupcem Taphrin, způsobujících choroby tohoto druhu, je Taphrina Alni incanae (J. Kühn.), P. Magnus (hypertrofie a karmínové zbarvení podpůrných šupin v šišticích Alnus incana (L.) Mönch.), Taphrina Johanssoni Sadeb. a Taphrina rhizophora Joh. (hypertrofie a žloutnutí plodů Populus alba L a Populus tremula L.).

Konstantin St. Balabanov (Sofia):

Výstava hub v Sofii.

Dne 6. září 1953 byla v Přírodovědeckém museu v Sofii zahájena výstava »Naše houby«, uspořádaná Botanickým ústavem při Bulharské akademii věd. Výstavu otevřel předseda Bulharské akademie věd s. Todor Pavlov za přítomnosti zástupců ministerské rady, významných profesorů a akademiků, zástupců »Bulharplodexport«, obchodní komory a j. Výstavu řídili Al. Petrov a Cvětana Chinkovová — vědečtí spolupracovníci Bulharské akademie věd. U hlavního vchodu na Ruské třídě č. 1 byly postaveny dvě velké, umělecky provedené tabule, představující les a pod stromy houby: Boletus edulis — hřib obecný, Psalliota campestris — pečárka obecná, Cantharellus cibarius — liška obecná, Lepiota procera — bedla vysoká.

Zastoupeno je více než 200 druhů vyšších a nižších hub a 15 druhů hub jedovatých, jichž naleziště jsou v horách nedaleko Sofie, Vitošy a Staré Planiny. Velká mapa znázorňuje nejdůležitější naleziště hub v Bulharsku a hospodářský význam hub, které lze zpracovat sušením, konservováním v soli a nakládáním. Barevný diagram ukazuje větší kalorický obsah hřibu obecného Boletus edulis ve srovnání s chlebem, hovězím masem, zeleninou a j. a tato houba roste u nás ve velkém množství.

Větší část hub je vystavena v lahvích, dodaných z Prahy, v roztoku formalinu. Vystaveny jsou atrapy hub podobných: Amanita muscaria — m. červená, Am. caesarea — much. císařská, Am. pantherina — much. pantherová, Am. pustulata — růžovka (masák) a j. a ve zvláštních vitrinách jsou vystaveny produkty z hub: mouka z hub, sušené houby, solené, nakládané a houby »přirozené« ve vzduchotěsných skleněných nádobách; dále kostky, připravené z mouky Boletus edulis, smíšené s moučkou z hrachu, čočky, mrkve a brambor — vhozené do vařící vody poskytují rychle aromatickou »krémovou polévku«. Konservuje se ryzec pravý, Lactarius deliciosus, který roste ve velkém množství v našich lesích v horách Bjal Bor.

U nás roste více než 150 druhů jedlých hub a 3—4 druhy lanýžů, mezi nimi i nejvíce ceněné druhy v Evropě: Boletus edulis, Amanita caesarea, které jsou v našich lesích velmi rozšířené. Jedovaté druhy jsou v malém počtu asi 15 druhů a jsou málo rozšířené. Otravy, jež se u nás vyskytly, byly důsledkem toho, že obyvatelstvo je nedostatečně obeznámeno s jedovatými a jedlými houbami a že schází kontrola při prodeji hub na trhu.

Vědecké zpracování materiálu této první svého druhu výstavy u nás se provádí v Botanickém ústavu při Bulharské akademii věd v Sofii. Hromadné návštěvy výstavy pracujícími Bulharské republky během více než dvou měsíců dokazují, že zájem o houby je u nás dosti veliký. Také úkolů mnoho. V prvé řadě je nutno sestavit atlas — katalog hlavních jedlých hub, které mají hospodářský význam.

Ve vyložené knize pochvaly a doporučení napsali své dojmy zástupci čínského vyslanectví v Sofii, pochvalu a doporučení známý lékař a mykolog sofijský Dr Nikola Stančev, dále mnoho nadšených doporučení studenti — botanici a milovníci hub.

Protože výstava nemá jen vědecký význam, ale sleduje i cíle hospodářské, je nutno vést propagandu mezi obyvatelstvem, aby používalo užitečných hub a chránilo je. Bylo by též nutné uveřejnit několik receptů na přípravu hub. Dále by bylo žádoucí, aby se tato výstava stala putující, t. j. v různých městech Bulharska aby se současně vystavovaly i různé druhy čerstvých hub, podle příkladů výstav, které pořádá každý rok Mykologický ústav a Čs. myk. společnost od r. 1912 (1907) v Praze. Proto bychom prosili věhlasného prof. Dr F. Smotlachu, aby nám v tomto ohledu poskytl radu.

(Přeložil V. Kedyk.)

J. Jarmiš:

Co dělat proti klíšťatům?

V »Lidové demokracii« z 11. VII. 1954 uveřejnil Prof. MUDr Jiří Šefl článek, nadepsaný »Nebezpečí číhá ve stínu«, jehož obsah zasluhuje, aby jej vzaly na vědomí nejširší vrstvy našich houbařů.

Klíště obecné (Ixodes ricinus) od několika let roznáší i u nás místy vážné onemocnění, zánět mozkových blan. Na možnost nákazy upozornili jsme stati »Nástrahy lesa« (ČČsH 1953, str. 147), seznamující s výsledky výzkumů sovětského epidemiologa, akad. Pavlovského, v sibiřské tajze. Podle MUDr Šefla byl u nás první, který popsal toto onemocnění již před několika lety s přesností skutečně pozoruhodnou, primář Krejčí z Vyškova; jmenovaný určil, že při každém letním zánětu mozkových blan předcházelo klíště, a našel také škodlivinu neboli virus v klíšťatech bukových lesů střední Moravy. Autor článku pokračuje:

Průběh nemoci je ve velké většině případů příznivý, úmrtí jsou jenom ojedinělá, a to jenom u předem nějak oslabených jedinců, ale přesto nemoc znamená vždycky několik týdnů v nemocnici, a to v nejkrásnější letní době. U dětí probíhá snad poměrně ještě lehčeji nežli u dospělých, ale vážné onemocnění je to vždycky. Spolehlivého léku proti němu totiž dosud nemáme, léčí se pomocnými prostředky, hexaminem v injekcích, nabodává se páteřní kanál, což nemocnému ulevuje, a v pozdějších obdobích se podává penicilin a jiné moderní léky, podle povahy toho kterého případu.

Abychom tomu předešli, radí pisatel nesedat v stinném listnatém lese, nýbrž volit k tomu cíli suchý trávník na výsluní, nebo aspoň tam, kde je sice právě stín, ale kde výsluní bývá. Takovým místům se totiž klíšťata vyhýbají a zdržují se s oblibou v šeru navlhlého loňského lupení.

Když jsme již tohoto přižívníka na sebe získali, odstraňme ho co nejdříve. Potřeme ho buď jodem, nebo alkoholem, nebo konečně petrolejem, a sám brzy odpadne. Virus, který nepustil dosud do krve, zůstane v něm, ale ta škodlivina, která je už v krvi, ta se bohužel odstranit nedá. Ovšem je jí dost kolem kusadla klíštěte, a tu bych měl osobní radu. Virusy sice odolávají běžným látkám, které hubí mikroby, ať je to alkohol, nebo jod, nebo cokoli jiného, ale velmi snadno podléhají jednoduchému a osvědčenému prostředku, to jest mýdlu. Vymydleme místo vpichu dokonale, dokonce je můžeme pomasírovat rozbředlým mýdlem, a tím učiníme všechno, co je možné. Zkušenosti s tím zatím nejsou, je to jen má rada, ale je opřena o spolehlivé pokusné zjištění, že virusy nesnášejí mýdlo, stejně jako nesnášejí kyselinu šťavelovou, citronovou a vůbec látky, které poutají vápník.

Většina klíšťat u nás není ovšem infikována a nákazu získávají pravděpodobně přenosem z nemocných hlodavců a jiných zvířat (prokázáno Pavlovským — Pozn. red.). Jak věda pokračuje, tak se ukazuje, že i naše lesy dovedou býti záludné, píše MUDr Šefl, a končí takto:

Dodejme, že klíště je tvor pomalý, nestačí skočit na toho, kdo lesem kráčí, hledaje houby, nebo kdo se v lese zastaví, aby se rozhlédl. Klíště ke své cestě na člověka potřebuje, aby aspoň na chvíli usedl nebo ulehl, ale pak stačí skutečně jen chvíle. Nedávno jsem poskytoval opožděnou první pomoc jedné učí-

telce, která přišla za několik dní a měla příznaky počínajícího zánětu mozkových blan. Sňal jsem ji s těla jedenačtyřicet klíšťat, a ta všechna měla čas navštívit svého hostitele během osmi minut, kdy tato unavená žena usedla v lese, kde byla ne za nějakou ošidnou záležitostí, ale docela služebně. Byla tam s dětmi na školním výletě. Leží nyní v nemocnici a daří se ji již lépe, z dětí to nedostalo ani jedno, protože byly tak neposedné, že neusedly ani na chviličku.

Ve snaze varovat před klíšťaty pokračovala již uvědomovací akce ČMS, přihlížejíc ke článku v R. právu (16. XI. 53). Svědčí o tom přednášky R. Kovandy, ohlášené v pražské rubrice »Lit. novin«, a to: *5. VII.* Nebezpečí lesa (klíšťata a j.), v Čs. mykol. spol., Karlovo nám. 17 o 19. hod, — *6. VII,* O klíšťatech a jiných nebezpečích lesa, v odb. Čs. mykol. spol. (XII, Slezská 4) o 19,30 hod.

Nákaza z klíšťat může ohrozit každého, kdo přichází ve styk s lesem, ať při výkonu zaměstnání nebo po práci — myslivec, dřevorubec, chatař, výletník, rekreant atd. Proto měly by se ujmout varování před klíšťaty příslušné orgány.

Pozn.: ČMS byla upozorněna na nebezpečí klíšťat a výzkumy ak. Pavlova i prim. MUDr Krejčího Rudým Právem (1953) a L. demokracií (MUDr Šefl 1954). Varovala vhodnými způsoby naše houbaře a činí tak při různých příležitostech dále. Za to děkuje především spolup. Jarmišovi a Kovandovi.

Red.

RNDr Jiří Hlaváček:

Amanitopsis vaginata (Bull.)

(K obr. 13.)

Amanitopsis vaginata (Bull.) — zemanka, pošvatka, katmanka pošvatá z příbuzenství muchomůrek — Amanita, má plodnice rychle vzrostlé, jemné, s kloboukem význačně radiálně rýhovaným, hladkým, bez prsténce a bez vnitřního závoje. V mládí je uložena v tlusté, kožovité, zahnědlé plachetce, jakoby ve vajíčku. Zbytky této plachetky zůstávají na spodu nohy, tvoříce pošvu. Vytváří řadu odrůd, odlišných hlavně barvou, avšak i velikostí.

Pozn.: Toto je odrůda hnědá, větší (Amanitopsis fulva maior), jež je řídká. Daleko hojnější ve vlhkém mechu na sklonku léta a na podzim je odrůda hnědá, hnědka menší — A. fulva minor. Dvě odrůdy katmanky (pošvatky) jsou v atlase Smotlacha-Vejrych »50 druhů«, t. j. katmanka hnědooranžová čili březovka — Am. vaginata var. aurantiaca a katmanka tmavošedá čili tmavka — A. vaginata melanea.

Všechny odrůdy rychle vadnoucí katmanky pošvaté čili krátce »pošvatky« jsou jedlé, na všechen způsob přípravy v jídle stravitelné a z muchomůrek nejchutnější, takže ji můžeme všem sběratelům hub vřele doporučiti. Pozor na smrtelně jedovatou muchomůrku zelenou, zbělenou, bílou — Amanita viridis (Pers.) atd., jež jsou pevnější a odlišují se vnitřním závojem a prsténcem po něm. Také nebezpečná much. pantherová — Am. pantherina (DC) je dobře odlišná. ČMS a MÚ doporučují letos »pošvatku« ke sběru všem. Kdo ji sbíráš, sděl své zkušenosti.

Sm.

Jaroslav Tušla: **Houby žactvu střední školy.**

Příspěvek k organisování celoroční výstavky hub v »koutku živé přírody« na osmileté stř. škole. (Podává ředitel školy ve Výprachticích, okr. Lanškroun.)

»Koutek živé přírody« stává se na našich školách stále vítanějším pomocníkem při vyučování biologie a šiřitelem znalosti okolní flory a fauny mezi dětmi i dospělými návštěvníky školy. V naší škole zabírá koutek živé přírody celé II. posch. Největší pozornosti dětí i rodičů těší se v něm — kromě

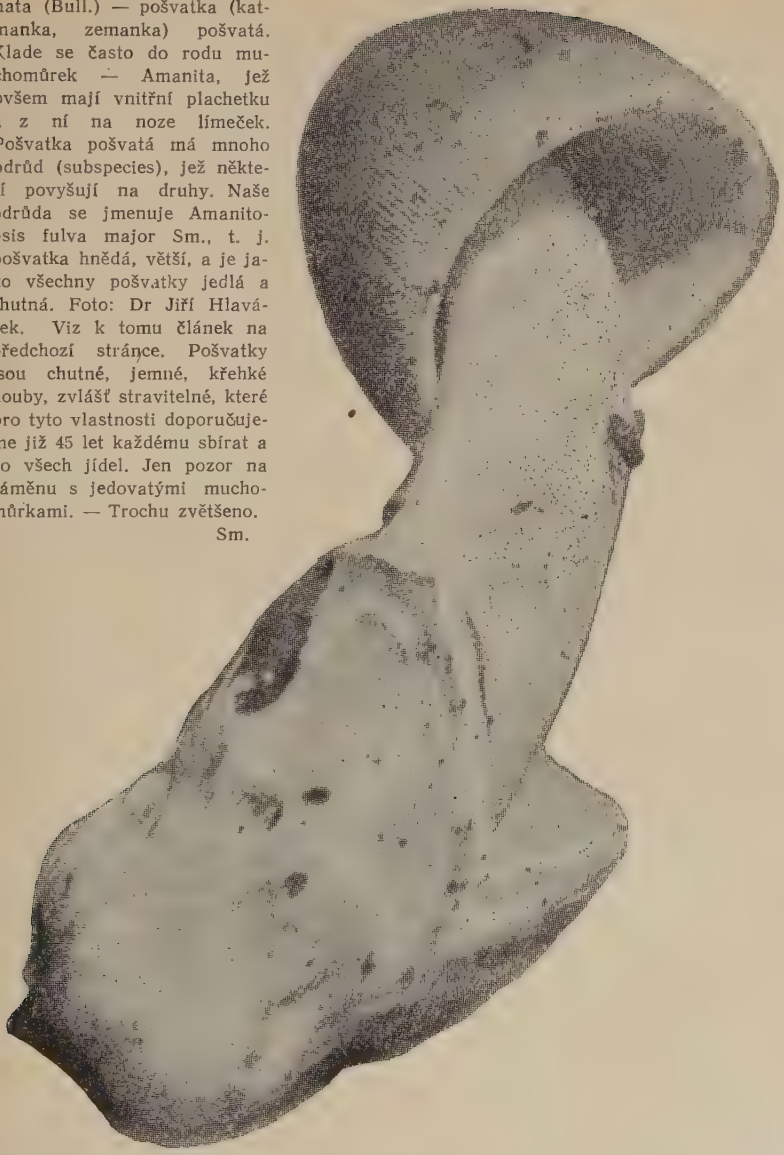

Obr. 13. Amanitopsis vaginata (Bull.) — pošvatka (katmanka, zemanka) pošvatá. Klade se často do rodu muchomůrek — Amanita, jež ovšem mají vnitřní plachetku a z ní na noze límeček. Pošvatka pošvatá má mnoho odrůd (subspecies), jež někteří povyšují na druhy. Naše odrůda se jmenuje Amanitopsis fulva major Sm., t. j. pošvatka hnědá, větší, a je jako všechny pošvatky jedlá a chutná. Foto: Dr Jiří Hlaváček. Viz k tomu článek na předchozí stránce. Pošvatky jsou chutné, jemné, křehké houby, zvlášť stravitelné, které pro tyto vlastnosti doporučujeme již 45 let každému sbírat a do všech jídel. Jen pozor na záměnu s jedovatými muchomůrkami. — Trochu zvětšeno. Sm.

zvířeny — celoroční výstavka hub. Chci proto upozornit soudruhy učitele na některé naše cenné zkušenosti s organisováním stálé výstavky hub.

1. Používáme starších rovných dlouhých stolů. Na každém z nich vystavu-

jeme jen 1, 2, nejvýše 3 druhy za týden. Vystavujeme ovšem především druhy, které mají praktickou cenu a jejichž znalost chceme rozšířit mezi dětmi i širší veřejností: hřiby, klouzky, ryzce ob., některé holubinky, much. načervenalé (masák růžovka), katmanky, bedly, václavky, některé druhy čirůvek, pečárky, čechratky, kuřátka, pýchavky, smrže atd. Vystavujeme však i houby jedovaté nebo nepoživatelné, na př. kříšť, much. zelenou, hřib hořký; i škůdce stromů (choroše), které nám nyní v zimě ochotně určuje Smotl. mykol. poradna. V sezóně jsou stále plně obsazeny 2 až 3 stoly, přes zimu stačí jeden.

2. Na každé škole se jistě najde několik dětí a snad i někdo z učitelů, kdož mají o houby zvlášť živý zájem a stanou se našimi vydatnými pomocníky. Děti nanosí mech, jehličí, drny a pod. materiál a upraví jej na stole tak, aby připomínal věrně přirozené prostředí toho kterého druhu. Tak třeba špičku trávní nebudeme vystavovat v mechu nebo v jehličí, ale v trávě a pod. To je důležité a takto upravená výstavka je i mnohem lákavější, než kdybychom přinesené druhy kladli prostě na holý stůl. Děti také vyměňují samy i několikrát za týden rychle usychající nebo rychle se rozkládající druhy za čerstvé .Je to pro učitele současně spolehlivá kontrola, že se s vystavovanou houbou již dobře seznámily.

3. Vystavovaný druh je třeba ukázati pokud možno ve všech stadiích vývoje: proto máme na výstavce vedle plodnic mladičkých i dorůstající a plně vyvinuté, to znamená aspoň 5 až 6 jedinců každého druhu. Mnohdy se objeví na stole i talíř s houbami již částečně upravenými, na př. u muchomůrky načervenalé, aby děti viděly, jak se krásně růžově zabarví, zbavíme-li klobouk pokožky. Jindy dáme na stůl sklenice s houbami již konservovanými, tak třeba ryzce naložené v octě nebo houby konservované v soli.

4. Popisky k vystavovaným houbám dnes už zpravidla nepíši. Používám krásných celostránkových vyobrazení v knihách, kde kromě obrazu bývají všechny potřebné údaje.

5. Dobře upravená výstavka propaguje houby sama. Nevěřili byste, jaký roj dětí i učitelů shlukne se vždy kolem každého nově vystavovaného druhu. Někdy však přece jen pomůžeme vzbuditi nebo usměrniti zájem dětí kratičkou zprávou do mikrofonu. Tak ještě 21. XII. 1953 propagovali jsme hlívu ústřičnou účinně stručnou zprávou: »I v zimě můžete si pochutnat na čerstvých houbách. Prohlédněte si na výstavce krásný trs hlívy ústřičné, kterou donesl DIBLÍK ze VII. třídy z bučiny na CHUDOBĚ«. Vždy cituji nálezce, děti to povzbuzuje a rády pak sbírají v přírodě houby.

6. Často přivádíme k výstavce děti v hodinách biologie nebo před vyučováním, třeba jen na několik minut, a upozorňujeme je na některé důležité detaily, význačné vlastnosti a znaky, jež by jinak pozornosti dětí ušly. Na př. dáme ochutnat hřib peprný nebo pozorujeme na rozříznutém ryzci obecném zbarvení mléka a pod. Ba, používáme k propagaci i školní jídelny, kde se většina našich dětí stravuje. Tak se nám podařilo v minulých létech rozšířiti ve vsi znalost ryzce obecného, který zde dříve nikdo nesbíral, václavky, čechratky podvinuté i jiných výborných hub. Vonné řízky z much. načervenalé zlomily tvrdošíjný odpor i nejzavilejších odpůrců a nevěřících Tomášů a několik ryzců v omáčce vzbudilo laskominy každého, kdo jimi až dosud opovrhoval. Ale je to kapitola sama pro sebe, o které se rozepíši více jindy.

7. Je třeba vzbuditi o výstavku zájem i u dospělých návštěvníků školy. Při schůzích Sdružení rodičů a přátel školy, při školních slavnostech a p. Ze zkušenosti mohu potvrdit, že po každé takové schůzi přijde několik dospělých, kteří se zajímají blíže o některý vystavený druh, požádají o zapůjčení vhodné literatury nebo i přinesou houby na výstavku. Takový zájem potěší a je nejlepší odměnou učiteli za kus poctivě vykonané práce. Pro dospělé by byla stálá výstavka hub ovšem daleko lepší mimo školu, na místě lidem nejvíc

přístupném, ale nejsme tak šťastni, jako třeba v sousedním Jablonném n. O., kde má odbočka ČMS, vedená V. Nepokojem, pro výstavku hub ideální velké vitriny na podloubí přímo na náměstí.

Soudruzi učitelé, máte-li nějaké zkušenosti s organisováním stálé výstavky hub ve škole, napište je redakci t. l.

Rudolf Kovanda: **Houby na hřbitově v Ďáblicích.**

Na nejkrásnějším hřbitově hl. města Prahy v Ďáblicích roste za příznivých podmínek hodně hub. Mimo jiné houby rostou tam hlavně také hřiby. Ano, hřiby, nevěříte? Nejsou to sice hřiby smrkové ani borové, poněvadž hřibitov není les, avšak jsou to stejně chutné hřiby modráky, koláře neboli kolodèje — B. luridus Schff., odrůda lipová čili rudomasá — B. erythrotheron Bezděk. Ďáblický hřbitov je obsazen hroby teprve asi do $^1/_3$ celkové své rozlohy a ostatní dvoutřetinová část je upravena jako zahřada. Má krásné lipové aleje a lípy v něm v době jejich květu vábí nejen statisíce včel i jiného hmyzu, ale i celé desítky návštěvníků, kteří tam přicházejí jako do parku, aby se jimi pokochali a potěšili. Právě s těmito lipami rostou uvedené hřiby v symbiose. Zmínil jsem se o jejich bohatém výskytu zde při své přednášce o barevných hřibech dne 6. VII. 1953 v sále Vys. školy inž. stav. v Praze II, načež při následující přednášce našeho předsedy prof. Dr Smotlachy, o týden později, přihlásila se jedna členka ČMS a oznámila všem posluchačům, že jich tam právě nalezla celé 2 kg. Tím byla bohatost mé lokality hřibů kolodějů — B. erythrotheron Bezděk — na ďáblickém hřbitově potvrzena. Příští pak neděli 12. VII. nalezl jsem tam ráno poznovu těchže hřibů 9 a všechny byly zdravé, neporušené. Od března 1953, kdy uložil jsem na tomto hřbitově k věčnému spánku svou nejdražší, začal jsem provádět pravidelně dvakrát týdně důkladný výzkum hub a stejně tak i v sousední velké přilehlé zahradě (zahradnictví, školkách kom. podniku hl. m. Prahy), kam jsem chodíval za stejným účelem již dříve Tato sousední zahrada jest částečně i zahradou botanickou, a proto také bývá občas navštěvována nejen botaniky, ale i jinými výzkumníky, jako mykology, entomology a p. Loňského roku byl jsem v ní poslechnout zpěv hnízdícího tam slavíka, který podle vyprávění jednoho ze zahradnických pomocníků byl chycen jistým ornitologem za účelem kroužkování a opět puštěn na svobodu. V tomto velkozahradnictví rostou, právě tak jako na samotném hřbitově, různé zajímavé houby. Zatím co na hřbitově nacházím uvedené hřiby koláře — B. luridus Schff., var. erythrotereon Bezděk, mechovky obecné čili podhřibenky — Clitopilus prunulus (Scop.), věrné jejich průvodce žampiony obecné — Psalliota campestris Fr., zápraśné — Ps. foetens Sm., šťavnatky (voskovky) kuželové — H. conicus (Scop.), sličné — H. obrusseus Fr. i krvavé — H. miniatus Fr., dále prášivky šedivé — Bovista plumbea (Pers.), špičky trávní — M. Oreades (Bolt.) a pesterce lipové čili pýchavkové — Scl. bovista Fr., nacházím ve vedlejší zahradě opět jiné druhy hub. Tam vyskytují se pesterce obecné — Scl. vulgare (Horn.), ale i dubové či bradavkové — S. verrucosum (Bull.), kališníky obecné — Acetabula vulgaris (Fuck), čechratky podvinuté — P. involutus (Batsch), baňky voskové neboli duté — Pustularia vesiculosa (Bull.), bedly stydlivé čili růžovolupenné — Lepiota naucina Fr., čirůvky holubičí — Tricholoma columbetta Fr., hníky obecné — Coprinus comatus (Fl. D.), pečárky obecné — Ps. campestris Fr., límcovky věnčené — Stropharia coronilla Bull., šupinovky rané — Pholiota praecox (Pers.) a čirůvky šeděžemlové — Tr. sculpturatum Fr. Čirůvek šeděžemlových nasbíral jsem tam pod stříbrnými lipami v roce 1953 při několika návštěvách cca 8 kg a napsal jsem tehdy o tom článek.

Jsem přesvědčen, že mé nálezy budou časem ještě bohatší o další druhy hub jak na hřbitově samém, tak i ve zmíněné zahradě, a proto jsem učinil

jistě dobře, když jsem si obě zvolil za svoje mykologické zahrady. Správy těchto dvou podniků umožňují mi všude za účelem hub přístup a já jim při této příležitosti děkuji. Pro zajímavost uvádím, že nabývám čím dále tím více přesvědčení že hřiby modráky — Boletus erythroteron Bezděk, rostoucí na hřbitově v symbiose s lipami obecnými, vyhýbají se lipám stříbrným. Stříbrných lip je v sousední zahradě mnoho, ale dosud jsem pod nimi nenalezl ani jediného koláře, ale stejně také nikdo ze zahradnického personálu. Marně již po dvě léta přenáším jejich výtrusy (spory) pod tyto stříbrné lípy, ostatně jsou tam již po leta přenášeny vzdušnými proudy i jinak. Budu sledovati dále.

V září 1954 byly vystaveny houby z ďáblického hřbitova na Smotlachově mykol. výstavě ve Fučíkově parku kultury a oddechu v Praze.

St. Kerber: **Křemenáč topolový — B. populinus Sm.**

Je mezi houbami učiněný aristokrat a i symbiosu si vybral se stejně vzácným partnerem, jako je sám, se stříbrným topolem. Stříbrný topol poznáte podle listů, jejichž spodní část (rub) je téměř bílá, skoro až skutečně stříbrná. V praž. parcích roste několik těchto stromů, pod nimiž však marně byste hledali houby. Za to znamenité exempláře těchto stromů najdete v již. Čechách. Sm. uvádí N. Hradec Kr., Poděbrady a j. Křem. topolový se v ničem neliší od křem. březového, než zbarvením kloboučku. Jinak vzezření obou je stejné. Klobouk u břez. křemenáče je oranžově červený, kdežto u topolového hnědý skoro takový jako u hřibu ob. Jinak vlastnosti a povahu má kř. topolový s ostatními křemeňáky stejné. Nečerviví a potvrzuje svoji vznešenost mezi houbami tím, že na řezu nožem modrá. Vždyť se přece říkávalo, že modrá krev ukazuje na vyšší společenský původ. Bohudík, dnes tu versi udržují v mykologii jen milovníci a fanoušková křemenáčů a modráků. Stř. topoly v plné kráse a mohutnosti našel jsem dosud na dvou místech; v Tochovicích u Březnice v bývalé Schwarzenberské oboře a v aleji nedaleko Zvíkova, na staré cestě mezi Červ. Újezdem a Oslovem u Vlastce. S druhým místem u Červ. Újezda máme už pětiletou zkušenost. Jezdíme tam na dovolenou. A je prostě k neuvěření, jak může být na houby plodné místo kolem osmi stromů, topolů, které přerušují špalír starých lip a vroubí silnici. Mluvili jsme na začátku o vzácnosti topolového šedého křemenáče. To nemůžeme mluvit v Č. Újezdě u Vlastce, protože na místě, kde se za osadou týčí k obloze oněch osm topolů, je pro každé dítě hračkou, nalézt »topoláků«, jak jim říkají třeba i padesát. Topoly jejich jsou 25 m vysoké a jistě 100 let staré. Sluší připomenout, že naše křemenáče tam rostou ve společné domácnosti s jinými houbami, zejména s holubinkami, na podzim s topolovkami a hlavně se žampiony.

Závěr: Sbíráme topol. křemenáče a nakládáme je do octa, v něm jsou nejlepší. Ovšem je i sušíme, dáváme do polévek a všech jídel, do flíčků zapékáme. Nikdy jich nemáme dost a nikdy se nám nepřejedí. Nezbývá než vám doporučit: až v době, kdy hřiby rostou, pojedete na výlet na Písecko, na Zvíkov, abyste nezapomněli na stř. topoly za Č. Újezdem.

Pozn. red.: Stříbrné topoly a jejich křemenáče (B. populinus Sm.) — jsou biologické druhy (subspecies), dobře odlišené od velmi podobných křemenáčů šedých — B. griseus Qu., rostoucích pod osikou. Křemenáče šedé jsou vzácnější, nerostou tak hojně a mají nohu na spodu vysoko zvláštním způsobem zelenou, což u ostatních druhů (odrůd) křemenáčů bývá jen naznačeno. Znám křemenáč topolový i z Poděbrad, kde hojně roste pod několika tamními stříbrnými topoly. O tom by nám mohl podati zprávu náš senior (83 let) houbař a dávný spolupracovník poděbradský — V. Vl. Mašek.

Toto jsme napsali a bylo vysazeno ještě za života našeho spolupracovníka V. Vl. Maška, který, jak jsme oznámili, zatím zemřel.

K stříbrnému topolu poznamenáváme, že jej doporučujeme sázet do větrolamů a všude, kde je třeba za účelem odstranění sucha u nás sázet stromy, vždyť tím si můžeme pěstovat i jeho křemenáče. Stejně doporučujeme sázet i osiku. Oba tyto stromy jsou výborné i proti erosím a stržím na návrších a svazích. Sm.

Dr Fr. Smotlacha:

Neshoda přímého výzkumu hubné přírody s laboratoří.

Д-р Ф. Смотлаха: Разногласие в результатах изучения грибов в природе и изучения их только или примущественно в лаборатории.

Od svého mládí do dneška nemohl jsem se houbám plně věnovat, ač byly mou radostí a velkým vědeckým a zejména zprvu i praktickým zájmem, jak bych byl chtěl a jak bych z důvodů výzkumu a studia potřeboval. Vždyť houby byly jen mým vedlejším, dobrovolným, bezplatným zaměstnáním a jsou i dnes, kdy jako pensista a dobrovolný pracovník ČMS nemám pro svou vědeckou práci v houbách a v mykologii vůbec pomocných sil, které bych potřeboval, ani prostředků na knihy atd. Mimo to mi vždycky zabírala a zabírá i dnes mnoho času moje popularisace hub a celé mykologie, organisace mých spolupracovníků, t. j. práce v ČMS, MÚ, bezplatná poradna, výstavy, přednášky atd. Proto jsem se musil spokojiti, zejména také na vojně (1914—1917) a na studijních cestách, hlavně výzkumem hub v přírodě, na laboratoř zbylo méně času. Jak jsem z literatury a z našich poměrů poznal, byli a jsou u nás naopak mykologové, fytopathologové, pomologové, lesníci atd., kteří zvlášť do nedávna pracovali raději v laboratoři než v přírodě. Moje výhoda je v tom, že znám skutečnost — jejich, že mají mnoho výzkumů laboratorních, doplněných literaturou, ale málo znalostí ze skutečné přírody. U mne byla a je laboratoř doplňkem a kontrolou, u nich někdy základem celého bádání.

Pracuji nyní větší měrou doma, jsa nemocen, studuji četnou literaturu mykologickou, vzniklou částečně nebo většinou laboratorně, a vidím, jak jí schází dokonalejší znalost skutečné přírody. Chyby těchto výzkumníků někdy na mne přímo křičí. To platí na př. i o jinak pěkně a laboratorně důkladné knize Elias Melin: *Untersuchungen über die Bedeutung der Baummykorrhiza* (eine ökologischphysiologische Studie, Jena 1925). Překvapilo mne, že Melin přičítá mnohé houby jako symbionty stromům, kterým podle mých zkušeností nepatří. Tak loupák borový (obecný) — B. luteus L., jejž znám jako výhradního symbionta borovice obecné a horské (kleč), dává Melin smrku i modřínu.

Je pravda, že jsem asi desetkrát za života sbíral B. luteus, rostl dole u vody (potok, bažina, pramen, vlhčí místo atd.) pod těmito stromy, někdy to byla i olše, osika, ale borovice byla vždy nedaleko, ovšem na místě výše položeném, kde bylo sušeji a odkud vysílala své kořeny dolů k vodě, Mně naopak B. luteus L., někdy také B. bovinus L. a B. granulatus L. ukazují svou přítomností dole u vody, že jejich borovice, rostoucí nahoře na valu, může posílat své kořeny 20, 30, 50 ba i 100 m dolů pro vodu. Jak daleko posílají stromy své kořeny pro vodu, může se přesvědčit každý Pražan nahoře v Seminářské zahradě, kde v jedné části (severní, blíže k rozhledně) je svah rozdělen na dvě patra. Zde lze zjistit, že duby z II. patra (roste na nich po deštích choroš sírový) posílají své kořeny druhým a prvním patrem dolů do přízemí a odtud téměř na povrchu půdy po svahu dále 40, 50 až 100 m pro vodu, která nahoře pochopitelně schází. Tak to činí i stromy v lesích, ale také v ovocných sadech — mám o tom jasné doklady. R. 1944 přinesl mi pro Myk. sborník s. Ing. Schaefer práci, v níž uváděl, že kozák březový — B. scaber Bull. je saprofyt, žijící chemickým rozkladem (Schf. je chemik) listí břízy, které je rozestřeno v lese až 10 m daleko od svých stromů. Symbiontem podle něho B. scaber nemůže být, *»neboť bříza má kořeny jen tak*

daleko kolem kmene, jak je široká její koruna«. Chtěl jsem mu vysvětlit, že toto pomocné heslo zahradnické, dobré pro stanovení šíře zalévání a okopávání stromů v zahradě, platí v přírodě jen pro japonské třešinky — sakury, ale nikoliv pro lesní (a také jiné) stromy i s břízou, jejichž kořeny jsou v místě podle možností půdních a podle potřeby stromů různě od svých stromů vzdá-

Obr. 14. Plná mísa plodnic ucháče obrovského — Gyromitra gigas (Krombholz) v jedné formě vyrostlé na jaře r. 1951 v háji u Prostřední Bečvy na Moravě. Sbíral a fotografoval náš spolupracovník uč. Fr. Maliňák.

leny. Ing. Schaefer svou práci uveřejnil v posl. ročníku »Přírody« (Cejp) r. 1944. Pro mne bylo uvedené praktické zahradnické heslo, uplatněné teoreticky i při růstu hub, velikou chybou, kterou jsem nemohl uveřejniti.

Ovšem otázka, zda žije B. luteus L. v symbiose i se smrkem, je pro mne dosud otevřena. Snad takové případy — naprosto jasné — jsou na severu, u nás jsem vždy tam, kde rostl pod smrky, našel v blízkosti i borovici. Byl by to zjev zajímavý, ale vývojovému stáří stromů (starší borovici, mladšímu smrku) a hřibovitých hub, jak jsem o něm psal v ČČSH, plně odpovídající. Kdo ze čtenářů mohl by zde něčím přispět? Podobně je to i u modřínu (!).

Elias Melin, přes dobrou snahu, má další chybu, že na př. ztotožňuje biologické druhy křemenáčů březáka a osičáka (B. versipellis Fr. Sm. a B. rufus Schff.), pak ryzců obecných formu smrkovou a borovou (L. deliciosus picicola Sm., deliciosus pinicola Sm.) při vyvolání ektomykorrhizy očkováním, pokládaje je za jeden druh. Podle mého zjištění jest u těchto biologických druhů i velká biologická specifikace, která se projeví v laboratoři chybami, když se o ní neví. Tak nelze u borovice obecné nebo horské pěstovat L. deliciosus var. picicola Sm. (1907) a u smrku naopak L. deliciosus var pinicola Sm. (1907). Melin také mísí zřejmě kozák březový (špičník) — B. scaber Bull., rostoucí pod břízou, s některým velice mu podobným křemenáčem (B. griseus Qu. vel B. populinus Sm.), rostoucím pod osikou. Pak mu roste — na papíře ovšem — B. scaber nejen pod břízou, nýbrž i pod osikou. Naprosto chybné je také jeho široké pojetí B. edulis Bull. Tento hřib má na severu známé nám tři (na jihu čtyři) biologické a pro symbiosu se stromy přísně od sebe odlišné (Sm. 1911) biologické druhy (subspecies): B. bulbosus Schff., B. pinicola Vent. a B. reticulatus Schff. A stejně je chybné, jestliže se

— jinde než u Melina — při otázkách ektomykorrhizy užije pouze českého názvu »hřib obecný«. Co je to, přesně vzato, za houbu? Buď je to B. edulis Bull. nebo B. bulbosus Schff. To však je veliký rozdíl!

Je jasné, že Melin má, vedle dobrých sdělení ve své práci v základním pojetí symbiosy Makromycetů s lesními stromy prostřednictvím ektomykorrhizy, velmi značné chyby, pocházející z malé znalosti hub. To ovšem vrhá stín na celou jeho práci, na př. i na jeho pokusy stran asimilace vzdušného dusíku. A stejně chybují ti, kdož z Melina bez výhrad čerpají.

Domnívám se od r. 1907, že naše symbiotické houby dovedou ve své mykorrhize, zejména právě za deště, kdy do ní přicházejí bublinky vzduchu, asimilovat vzdušný dusík. Jen tak lze, myslím, vysvětliti fakt, že les, ač se z něho jen bere a nijak se nehnojí a neledkuje, má dusíku dostatek, ba tolik, že z něho i během dob dovede hromadit — nitrifikace zásobní, obsažené v černozemi. Zázraky se nedějí ani v přírodě a jistě ne ani v tomto případě, kde se tedy bere každoročně potřebný a s ním i tento nadbytečný dusík?

Mám ovšem pro dusík v lese svoje nouzové vysvětlení — bez asimilace ektomykorrhizou — viz níže — ale stále se domnívám, jak jsem usoudil již r. 1907, že dusík dává svým stromům (většině stromů v lesích) ektomykorrhiza, když jej svým lesním stromům a rostlinám nepochybně dává endomykorrhiza a bakteriorhiza. Je tu analogie, ale velmi případná. Houba svou ektomykorrhizou nejprve ze stromu čerpá (vždyť ona přišla za stromem, ona se k němu připojila), je parasit, ale ona potřebuje, právě proto, že z něho čerpá, aby strom byl silný, bujný, dobře živený, aby se mu dobře vedlo, neboť jinak houba sama by zanikla. Proto si jej zase přizivuje. Stává se symbiontem, stromu prospívajícím. A její ektomykorrhiza, původně její orgán parasitický, orgánem teprve druhotně mykotrofním.

Uvedu zde ještě jeden mnou vyzkoumaný příspěvek k řešení této otázky a k řešení vzájemného spojení obou symbiontů. Ektomykorrhiza křemenáče březového, který za normálních poměrů vytváří pod břízou své plodnice, souvisí s cirkulací vody, resp. šťáv v těle břízy, o níž víme, že je veliká. Ta po prořízntutí kmene břízy přestane a houba ztrácí svůj příděl vody a šťáv ze stromu. A přestane proto vůbec vytvářet plodnice.

Zjistil jsem, že hubní parasiti a saproparasiti, když usmrtí svůj strom, nebo když je jinak usmrcen, naplní jej, jakoby na rozloučenou, svými plodnicemi. Avšak houby symbiotické, jež za života svého stromu vytvářejí v rozsahu jeho kořenů často celá hejna plodnic, jako právě zmíněný křemenáč březový u své břízy, přestanou vůbec růst, t. j. vytvářet plodnice, když je jejich strom, na př. bříza (uvedli jsme tento případ nahoře), odříznut, i když pařez je ještě pln života a obrůstá případně i výhonky. Křemenáče marně bychom tu hledali. To je známkou úzkého životního spojení mezi stromem a houbou. Houba tu zřejmě není jednoduchý parasit a její mykorrhiza pouhý mykotrofní orgán stromu. Zde jsou vztahy jiné. Zde by byl na místě laboratorní výzkum. Bylo by třeba vyšetřiti ektomykorrhizu, na př. u zdravé břízy, kde pravidelně rostou křemenáče březové, a vyšetřit ji po odříznutí kmene, kdy pařez zůstává živý.

Podle mých zkušeností roste nejvíce hřibů obecných — B. bulbosus Schff. pod smrkem, když má velkou úrodu šišek (na Královéhradecku tvrdí houbaři, že mnoho šišek na smrku je i mnoho hřibů). Také zde by měl být proveden laboratorní výzkum: sledovat biologický stav stromu a jeho symbiotických hub. To budiž také předmětem výzkumu naší mykologické zahrady (na způsob botanické), o kterou usilujeme.

Prameny dusíku v lesní půdě bez asimilace jeho podhoubím anebo ektomykorrhizou velkých hub:

1. Amoniak a jiné pro kořeny stromu přístupné dusíkaté látky tvoří se při hnití, humifikaci a konečně mineralisaci mrtvých stromů a jejich součástí.

2. Z hniloby a mineralisace všeho ostatního v lese.

3. Tvoří se z výkalů, trusu a moče zvířat i člověka v lese.
4. Z deště (zvláště za bouřky a blesků).
5. Dále sem čítejme kořenům stromů přístupný dusík z hnijícího podhoubí a těl (stélek) různých hub, jež plní lesní půdu včetně humusu a po čase odumírají. I hnijící lišejníky sem patří.
6. Z hnijících plodnic hub.
7. Z endomykorrhizy nejen lesních stromů bez velkých hubných symbiontů (tis, jasan, javor, babyka, klen atd.), nýbrž i ostatních rostlin v lese s endomykorrhizou: kapradiny, orchideje, vřes atd.
8. Z bakteriorhizy akátu a ostatních motýlokvětých rostlin v lese.
9. Z činnosti bakterií nitrifikačních v lesní půdě.
10. Z rozkladu stromům nepřístupných dusíkatých sloučenin anorganických i organických podhoubím velkých hub, jakož i houbami nižšími a bakteriemi. Opatří všechny tyto položky nejen dusík, který les potřebuje každoročně ke své existenci a k případné postupné akumulaci čili k zásobě, jak to vidíme u lesů šetřených? Pamatujme, že pole se za tím účelem hnojí, ba přímo ledkuje, a že i pole má k disposici řadu dusíkatých položek, které jsme stanovili pro les. Tuto otázku si klademe a klademe ji všem lesním odborníkům, neboť dosud nikde nebyla uspokojivě řešena, a já sám ani se svými sty výzkumníky z ČMS, MU a MSb nemohu ji rozřešiti, na to prostě moje amatérská snaha nestačí. Zde musí pracovat státní ústavy a placení mykologové a placení badatelé. Ať jak chceme uvažujeme, znovu a znovu přichází nám myšlenka, že lesní stromy s ektomykorrhizou, t. j. se symbiotickými velkými houbami, dostávají dusík i přímou asimilací ze vzduchu, na př. z bublinek vzduchu za deště. Melinovy pokusy byly negativní, ale odpovídaly Melinovy pokusy opravdu velmi podivuhodnému a jistě biologicky jemnému poměru ektomykorrhizy a stromu v lese? Volil biologicky správné hubné symbionty, když je, jak jsem předem jasně ukázal, ani dobře nezná? A tento poměr z úžasné dialektiky života lesní přírody, ten je rozhodující. Nemám sám možnosti, abych pokusně řešil to, co jsem si vyřešil z pozorování skutečné přírody a dialekticky úvahou z pozorování celkového života a zvláště stromů a hub v lese:

Les a strom v lese potřebuje každoročně mnoho dusíku, odkud jej dostává, když se les nehnojí a neledkuje?

2. Uvedl jsem 10 jeho zdrojů, ale pro stromy s ektomykorrhizou není jich tolik, schází tu dusík, který jiným stromům a jiným rostlinám v lese dává nepochybně většinou endomykorrhiza a bakteriorhiza ze vzduchu. Ten ovšem jim a jejich části lesa postačí. Per analogiam soudím dialekticky, že i ektomykorrhiza u hlavních lesních stromů má týž úkol, asimilovat dusík pro strom, který je v plné funkci životní, jehož šťávy proudí jeho tělem v pletivu (pod korou samozřejmě) a jsou plně k disposici (včetně vody) houbě, která naopak zase stromu dává dusík.

3. Houba si bere ze stromu, z jeho šťáv, uhlohydráty (cukry), pak látky, které mají vliv na její biologický charakter, a v čas vytváření plodnic zejména také vodu. A co dává houba stromu, když je to zřejmě její symbiont?

Někde jsem četl, že ektomykorrhiza je mykotrofní orgán stromu na jeho kořenech, který zachycuje pro strom déšť a jeho vodu, že ji dodává stromu. Jsou zde zřejmé naivnosti. Houba (t. j. její výtrus) si vyhledává svůj strom, usadí se pod ním na jeho kořenech, vytvoří si tam ektomykorrhizu, a to vše tedy proto, aby byla mykotrofním orgánem stromu, aby mu mohla dodávat dešťovou vodu, jako by si ji nemohl strom opatřit sám a jako by si ji neopatřoval tam, kde žije bez houby. Je přece zřejmo, že houba tvoří ektomykorrhizu především pro sebe, že houba je původně parasit, že ze stromu původně chce brát a bere a že teprve druhotně, dialekticky — stává se symbiontem. Když chce ze stromu brát a tím jej oslabovat, musí to stromu něčím

Obr. 15. Hník nasetý. — Coprinus dessiminatus (Pers.) Hořinský park u Mělníka. 4/5 1950. Foto: Vít. Knejfl

nahradit, jinak by sama špatně pochodila. Tak by dlouho nehospodařila. A dešťová voda, i když obsahuje něco živných látek, to by bylo málo. A máme zkušenosti, že symbiotické houby nepočínají si jen parasiticky. Když je jich mnoho, daří se dobře i stromu, když strom zhyne, přestávají růst. Houby podporují strom. Ano, za deště pomáhají mu zachycovat jeho vodu se vzdušnými kapičkami, jež obsahují v malém i hnojivé (dusíkaté) látky, CO_2 i vzdušný dusík, který tu dává houbě i stromu příležitost, aby byl pro strom zabrán. I když to není laboratorně dokázáno, pokusy ty jsou obtížné, je to pravděpodobné. K záporným pokusům Melinovým, při jeho jiných chybách, důvěry nemám. V každém případě však může podhoubí a jeho ektomykorrhiza dodávat stromu dusík půdní, pocházející z některých zdrojů sub 1—10, jak jsme je v předu uvedli. Názor, že ektomykorrhiza je původní mykotrofní orgán stromu (bez spojení s houbou, která ji tvoří) vznikl dávno, a to v dobách, kdy ektomykorrhiza byla již známá (Franck 1885), ale nebylo známo, co ji tvoří. To zjistil po prvé Smotlacha 1907 (a od té doby na přednáškách stokrát vysvětlil), napsal 1909 a bylo vytištěno (jen česky 1911: »České houby hřibovité«) nákl. Kr. čes. spol. nauk, a do světové literatury se ovšem nedostalo. Zjistil jsem tehdy, že pod každým stromem lesním s ektomykorrhizou rostou jeho hřiby a že každý tento lesní strom má své biologické druhy, odrůdy, formy velkých hub — především hřibů. Samozřejmě, že tomu, kdo pracuje laboratorně v houbách symbiotických, sledujících v lese své stromy, se stále zdá, jako by ektomykorrhiza byla mykotrofním orgánem stejně jako endomykorrhiza, kde houby — a bakteriorhiza, kde bakterie — mají opravdu i při symbiose úkol mykotrofní pro svůj strom. V těchto případech splývá zájem obou symbiontů v myko-

trofii stromu. Avšak při ektomykorrhize jsou dva samostatní činitelé — houba a strom, kde houba je činitel prvotní a strom — ač hostitel — přece jen druhotný. A ektomykorrhiza slouží jistě napřed své houbě a teprve druhotně — mykotroficky — stromu. A zase nás dialektika přivede k otázce: A co je tu se vzdušným dusíkem, jenž je přece u mykotrofní endomykorrhizy a bakteriorhizy pro příslušné stromy základním činitelem? U ektomykorrhizy, jež je biologickým zařízením velmi významným a při srovnání s endomykorrhizou a bakteriorhizou jistě složitějším, odpadá úplně asimilace vzdušného dusíku, který příslušné stromy stejně nemají a stejně potřebují jako stromy s endomykorrhizou a bakteriorhizou? To je otázka těm, kteří o tom, že ektomykorrhiza dodává svým stromům vzdušný dusík, pochybují. A odkud se tedy ten dusík bere? A na tuto otázku třeba odpovědít přesně, konkretně a nikoliv jen všeobecně nebo s odvoláním na Melina, jenž psal o houbách, které dobře ani neznal.

A na konec něco jiného. »Mykologové« v laboratořích a za psacími stoly bez dokonalé znalosti přírody a hub v přírodě nemohou nic nového objeviti. Výzkum a sledování skutečné přírody a hub v přírodě je základem vědy o přírodě a houbách, je základem biologie i výzkumu v laboratoři. Živá příroda je tisíce pokusů najednou! Snažme se jim a jejich dialektice porozumět! Dáváme biologům a výzkumníkům přírody (lesa, parku atd.) a všem svým čtenářům malý úkol. Kdo nám pěkně vysvětlí, co biologicky znamená obr. č. 15 (C. desseminatus Pers., foto Vít. Knejfl) a jak mu rozumí dobrý pozorovatel přírody. Napište! Otiskneme!

Резюме.

Изучением грибов я занимаюсь с ранней молодости и преимущественно в природе. С 1905 г., когда я пришел на Университет им. Карла в Праге, я стал изучать грибы также и на основании литературы, а с 1907 г. я работал частично у проф. Б. Немца и главным образом у проф. Веленовского также в лаборатории.

Грибы — еще в моей ранней молодости были предметом моей любви, моего интереса, изучения и исследования. Они меня манили своей таинственностью и своей большой практической ценой и до сих пор еще нашим народом (в то время бедным как и я сам) неиспользованной. Кроме того знание о грибах было тогда весьма недостаточно.

Поэтому я и стал пропагировать грибы среди населения, а лабораторией и микроскопом я пользовался подсобно и для контроля с 1905 г.

В природе я изучал грибы и во время первой мировой войны в качестве санит. пехотинца (1914—1916) в Польше, в Белоруссии, на Волыни и (1916—1917) в Италии, Австрии и в Северной Чехии. Грибы я исследовал в природе и в моем опытном микологическом саду, в Микологическом исследовательском институте и в бесплатном микологическом совещательном пункте (с 1909 г.), на моих выставках в Праге и на своих 200 путешествиях, лекциях, курсах, выставках грибов на провинции по всей Чехословакии (включая и Словакию), и конечно также во время своих экскурсий и путешествий с научной целью почти во все страны Европы. В 1927 г. я начал с Италии (Рим) и наконец в 1938 г. я посетил СССР (Ковель, Москву, Ленинград, Красное Село).

Всегда и повсюду основывались мои исследования грибов на изучении их на месте, в природе, их существа, произрастания и их связи с остальной живой и мертвой природой (экология, социология и т. д.). Микроскоп был для меня всегда весьма важным и ценным пособием. Меня радовало, что и лабораторная работа в микологии подтверждает мои старые оригинальные открытия в 1907 г. (**симбиоз** большинства лесных деревьев с макромицетами посредством эктомикоризы, а меньшинства с гифомицетами и схизомицетами и с бактериями посредством эктомикоризы и бактериоризы; **био-**

логические виды (разновидности и т. д.) грибов симбиотических, паразитических и сапрофитов; эктомикориза — это создание грибов, которые себе грибы к симбиозу посредством эктомикоризы забирают.

Во время моей болезни (1953—1954) я не мог ходить в лес и я занялся чтением лародаторной литературы, на пример Мелина: «Исследования о значении микоризы деревьев (1925) и статей в «Лесоводской работе» и др. и тут я обнаружил большие недостатки в лабораторных исследованиях грибов, страдающих оторванностью от природы и **незнанием действительных фактов.**

Во первых недостается там изучения всех лесных видов грибов. С этими грибами ознакомлен Мелин и другие лабораторные микологи весьма поверхностно. Если мы примем во внимание, что я в течение моего 60летнего сбора и изучения грибов нашел и имел в руках около 2400 видов грибов, кроме многочисленных разновидностей, форм и т. д., то на пр. Мелин — не более 100! Это обстоятельство, понятно, порождает много ошибочных утверждений и заблуждений.

Вот на пр. Мелин в приведенной работе утверждает, что Boletus (Krombholzia) scaber Bull. растет под березой и осиной, а это с точки зрения изучения симбиоза и эктомикоризы грубая ошибка и доказывает только, что Мелин не знает, что под осиной растет несколько биологических видов (species, subspecies) рода Boletus (Krombholzia), на пр. Boletus (Kr.) griseus Qu., populinus Sm (1907) и т. д., которые на B.(Kr.) scaber весьма похожи. Ошибка Мелина тем объясняется, но одновременно (т. к. у него таких ошибок несколько) возникает недоверие к результатам его опытов, на пр. о исследовании асимиляции воздушного азота микоризой.

Лабораторные микологии утверждают — начиная Франком (1885), что микориза первоначальный микотрофный орган дерева, хотя в действительности микориза — создана симбиотическим грибом и является органом соответственного гриба.

Лабораторное изучение грибов может быть ценным и успешаым своими собственными опытами, но только если оно проводится действительными знатоками грибов в природе (в Чехословакии на пр. Главачек, в Польше Орлось), но кто ознакомлен с грибами в природе на половину, не может в лаборатории достичь научных успехов.

Dr F. Smotlacha:

II. Před nakažlivými klíšťaty dlužno varovat.

ČMS tuto povinnost, jak ji žádá dnes s. Jarmiš, vykonala již loni (1953) i letos, ovšem tak, aby nevzbudila poplach, který by lidem bránil do lesa. Je třeba předem konstatovati, že případy zanětů mozkových blan, přenesených klíšťaty, jsou ojedinělé a jen místní, což souvisí s tím, že jen některá klíšťata a jen někde jsou nakažlivá. Naši houbaři byli dosud nepostiženi, až na případ referenta odb. uč. Čvančary, o němž se ještě zmíníme. Ten ukázal, jak veliký místní poplach může i jediný jen případ zánětu mozkových blan způsobit.

Začátkem července 1954, když houby začaly růst, požádal jsem našeho spolupracovníka R. Kovandu o článek o nakažlivém klíštěti, neboť se všem otázkám s ním spojeným, podrobně věnoval a také o nich již v ČMS v Praze II i v Praze XII přednášel. Mezitím však dodal nám svůj článek s. Jarmiš, který jsme nečekali. Proto jsem požádal s. Kovandu, aby objednaný článek nepsal (ČČH nemá vůbec místa!). Ten práci opravdu přerušil, avšak upozornil mne na řadu podrobností, které v článku s. Jarmiše chybí. Sdělil mi, že později o nich napíše. Dnes chci sděliti našim houbařům ještě několik důležitých upozornění k ochraně před nákazou klíšťaty. 1. Nákaza se stala jen dosud na málo místech v celém kraji kolem dobře známých. Ve velké většině

v ČSR i v krajích lesnatých však dosud nikoli. Jen nám sdělil náš úspěšný spolupracovník odb. uč. Čvančara z Černého Kostelce, že byl loni postižen nákazou od klíštěte, že trvala dlouho. Byla velmi nepříjemná. Po uzdravení šel o loňské sezóně na houby do dubiny u Č. Kostelce, jež je jeho »Mykol. zahradou«. Ač je to les normálně velmi navštěvovaný, našel v něm krásné, zdaleka viditelné hřiby, jež mu tam tenkráte nechali houbaři straspytlové ze strachu před klíšťaty. 2. Sám jsem byl v posledních třech letech několikrát postižen klíšťaty, ale beze škody. 3. Před klíšťaty chrání houbaře kompletní oblek, tak upravený, aby se klíšťata nedostala na tělo a stálý pohyb tam, kde v lese jsou klíšťata. 4. Usednout neb ulehnout možno jen na místech slunečných, nebo i stinných, ale dříve prohřátých. 5. Při odchodu z lesa a znovu při návratu domů, kdy se svlékáme, očistíme a prohlédneme (i přátelé nám mohou pomoci) svůj šat a místa, kde by se snad klíště mohlo uchytit, aby nás klíště nemohlo ani později napadnout. 6. Buďme opatrni, ale nikoliv straspytly. Zánět mozkových blan a klíšťata sama existují již věky, ale teprve v poslední době se přichází na spojení obou, ač jsou jistě záněty mozkových blan také jiného původu. Je to jako při smrtelných otravách houbami (much. zelenou, zbělenou, bílou a záv. olovovou). Kdo toto nebezpečí zná (je větší než z klíšťat) a je opatrný, ten se neotráví. 7. Klíšťata napadají nejen člověka, nýbrž i domácí zvířata a hlavně ovšem i zvířata lesní. Ježek, který se dovede před velkým nepřítelem uchránit tím, že se svine do klubka, před klíšťaty se neuchrání, mívá jich na břiše přissáto plno. 8. Ačkoliv jsou celý červenec a srpen 1954 lesy plné hub, klíšťat a lidí (houbařů), nestal se dosud žádný případ, že by byl někdo postižen zánětem mozkových blan klíštětem. Jde tu zřejmě o případy nečetné a při dobré pozornosti, kterou naši houbaři nebezpečí klíšťat věnují, téměř úplně vyloučené. — Event. případy nám hlaste!

Klíšťata. Loni jsem byl začátkem července převezen do nemocnice v Kostelci nad Černými lesy s podezřelou chorobou, z níž se vyklubal zánět mozkových blan po kousnutí klíštětem. Do školy jsem se dostal až v listopadu. Lidé u nás se dnes bojí chodit do lesa. V životě se mi ještě nestalo, abych ve vysokém, celkem volném dubovém lese našel velké hřiby dubáky, viditelné z dáli 20 až 30 metrů. Že byly ovšem červivé, to vám nemusím ani připomínat. Doporučuji opatrnost při pobytu v lese. V. Čvančara.

b) Výzkum základní, místní a časový. Literatura. Lidová jména.

Jaroslav Podobský:

Václavky na hlohu.

V polovici října 1953 sbíral jsem v Rovensku pod Troskami poslední houby — václavky. Vyrostly zrovna pod našimi okny, kde je úzká postranní ulička ohraničená hlohovým plotem, jehož část byla vysekána. Na kořeni hlohu se objevily dva bohaté trsy václavek, bylo jich nejméně 40, vrchovatý talíř. Naložili jsme je do octa. Kde se tam, na místě tak zastrčeném, vzaly a jak si našly právě kořen hlohu? Asi dvacet kroků od naleziště václavek jsou jabloně, začíná tam ovocná zahrada s jabloněmi, švestkami a hrušněmi.
Poznámka: Václavka je většinou saprofyt, avšak také parasit. Ze stromů nejčastěji napadá, jak jsem zjistil dlouholetým pozorováním, v lese smrk a na sadě jabloň. Také hloh někdy napadá. Smotlacha.

Jos. Knoflíček:

Můj sběr na Tišnovsku r. 1953.

Moje první houbařská vycházka byla dosti pozdě. Byl jsem totiž nemocen. Na houby jsem se vypravil až po velikonocích do lesa poblíž Tišnova. Sbíral jsem březnovky, na Tišnovsku zvané komprdy. Na jaře bylo sucho a tak jsem

našel jen několik málo plodnic vesměs od plžů okousaných a jednu smrž. Celé léto bylo suché a tak v mé mykologické zahradě houby nerostly jako jiná léta. V polovině května rostly jarní hříbky v dubinách a byly vesměs červivé. Ojediněle se našly též lišky, holubinka nazelenalá, modrá a hřib kovář. Léto bylo suché a houby až na ojedinělé muchomůrky nerostly. Počátkem září po vydatných deštích počaly houby růsti asi 18 km od Tišnova v lesích kolem Brumova a Černé Hory ve velikém množství. Rostly všechny druhy hřibů, křemenáče, kozáky, klouzky, kuřátka, lišky, čirůvka nahá a dvojbarvá, václavky, na pokrajích lesů bedly, pýchavky a žampiony. Ve velkém množství rostl hřib žlutomasý a černohlávek. Počátkem října počaly růst havelky a rostly ve velkém množství ještě s pozdními hřiby až do zamrznutí.

Miluše Smotlachová:

Špindlerův Mlýn.

V době od 18. do 31. 7. t. r. hojné a studené deště. Hub neroste zvlášť mnoho, hřiby smrkové poměrně vzácné. Hojnější hřib hnědý. Lišky jen zcela malé i když v hejnech. Nalezeny plodnice kováře a kříště. Muchom. růžová »masák« velmi hojná rostla v nejrůznějších formách, skutečně »masitých«. Ve vyšších polohách objevují se pozdní letní a podzimní houby: holubinky, slizáky, pavučince a václavky. Ke konci měsíce s obratem počasí se růst hub podstatně zvýšil. Dosud zdravé růžovky se nalézají červivé, objevujeme bedly, ryzce pravé. Poměrně neobvyklý byl hojný růst hřibu pepřného, a to zde hlavně ve společnosti ryzce ryšavého. Končím zprávu s tím, že jsme měli houby v různé úpravě po celé dva týdny.

Václavky musí na sv. Václava nebo po něm růst. Je to pro ně zákonem. Vyrostly na starých kořenech ve vozové lesní cestě. Všude sucho, ale zde v úpadě stačí deštík, silná mlha nebo i rosa, aby začaly růst. Prof Smotlacha to pozoroval již r. 1947 za velkého sucha. Naprosto nic nerostlo, ale václavky kolem sv. Václava vyrostly přímo ve velkém. Dovedou si stáhnout vodu (podle Smotlachy) z hloubky a jsou velmi virulentní. Tentokrát měl jsem štěstí, neboť našel jsem mladých václavek celou tašku. Doporučil jsem je několika hospodyňkám ve Zlenicích u Senohrab. Nasbíraly si je rovněž a velmi si pochutnaly. Na výstavu zaslal jsem kuřátka ardenská, která jsem sbíral v Jizerských Horách 12. IX. 53. Nalezl jsem je poprvé.

Rudolf Gabriel

Název pečárka (žampion obecný) je názvem živým v mor. pohraničí (od Uh. Brodu až k N. Mestu n. V.), kde kopaničáři jej nazývají »pečiarka«. Název je odvozen od pečení. Roste tu na lukách, kde ho sbírají pastevci a nad ohněm opékají. Odtud pečiarka — česky pečárka.

Ing. Lad. Ambrozek.

Div přírody — choroš lesklý — Polyporus (Fomes) lucidus (Leys.), posílám ze Žebráka u Hořovic. Podle prof. Smotlachy vyrostl současně (byl mu poslán a hlášen) na mnoha místech v Č. a na M. na znamení, že bohaté letošní červencové deště se uplatnily všude v ČSR, což povzbudilo veliký růst hub, často stejných na podobných místech. Sbírala jsem choroš lesklý letos po prvé. 20. VII. 54.

A. Barchánková.

Několik posledních zpráv a výňatků z dopisů našich spolupracovníků. Chomutov. Houby rostou a vlivem studených dešťů i houby podzimní. Hřibů obecných málo. Vyrostla i václavka. 31. VII. 1954.

Č. Rychetský.

Zmije v Mar. Lázních se objevila 11. dubna 1954 na stráni „u Kamzíku", asi ½ metru velká. Dr A. Havel.

Kanada. Pěstuji, jako jsem dříve pěstoval, velmi úspěšně umělé žampiony. Mám krásné, bílé plodnice až ¾ kg. E. Zima.

Zpráva z „mykologické zahrady" u Dačic. Vše roste! Hřiby smrkové, královské, lišky, i pozdní léto se projevuje: strakoš, much. červená, ryzec obecný. To vlivem dešťů a chladných nocí. Houby nejsou červivé. F. Procházka.

Všichni referenti a výzkumníci ČMS (MÚ) sbírají much. zelenou, zbělenou a závoj. olovovou a posílají je do Ústavu (MÚ) — Praha III, Karmelitská 14 (pro Čs. ak. věd, t. j. pro Chem. ústav akad. Šorma na výzkum jedů). Kdo posílá, tomu dík. Sm.

Milovice u Lysé n. L. Posílám dva satany. Vyrostly tu v dubovém lese dne 31. VII. 1954, t. j. v době jejich nejčetnějšího růstu (podle Sm.). Karel Klapač.

Březová u Žebráka. Vlivem dešťů rostou zde hojně houby. Našli jsme vedle jiných hřib čerňák — B. aereus Bull. se světlou hlavou a (podle Sm.) předčasné hojné václavky v trsech. 31. VII. 1954.
Jan Hubka.

Na vysočině i u nás v Chotěboři po deštích rostou houby ve spoustách, hřiby a ostatní letní houby i zvláštnosti! Posílám hřib nachovýtrusný — B. porphyroporus Fr. i plžatku načervenalou — Limacium rubescens Fr. Vyrostla v hejnech a trsech. 29. VII. 1954. Ing. Lud. Klepetko.

Houby rostou. Jsem na dovolené u bratra u Hvožďan (Březnice). Deště účinkují. Sbírala jsem vedle běžných hub: choroš lesklý, ryzec černoušek, velký křemenáč březový a mnoho jiných druhů hub. 21. VII. 1954. F. Trefná.

Ostrava (duben, květen 1954). Kačenek (Verpa) sbírali jsme mnoho. I smrže tu rostly. Výstavku hub na Nár. třídě vedeme stále; je o ni velký zájem. V Beskydách nic. Na trhu se objevily 21. V. první žampiony a lišky. Vodička, Otáhal.

Nymburk. Dne 2. VIII. 1954 jsem sbíral kuřátka jarmuzová a hřiby kováře.
J. Vlad. Koktánek.

Houby rostou. V neděli 1. VIII. 1954 bylo všude v lese plno houbařů. Do přednášky jsem přinesl hřib dutonohý, holubinky mírné a jiné. Vilém Doležal.

Všeradice. 2. VIII. 1954 bylo všude v lese hojně hub i houbařů. Našel jsem slizák růžový a hřib dutonohý, který podle prof. Smotlachy roste současně na mnoha místech. Ing. V. Rimpl.

Z vycházky nedělní 30. V. přinesla jsem křemenáč březový, pýchavku dlabanou.
Magda Pavlíková.

Při hledání špiček nalezla jsem na mezi houbičku, již mi Smotlachova poradna určila za jedlou šupinovku ranou, která se podle sdělení prof. Sm. letos opozdila a po deštích v květnu a červnu rostla místy velmi hojně. M. Paulusová, Velvary.

Šupinovku ranou sbírala jsem letos koncem května i v Plavči u Znojma.
M. Srubarová, řed. ZUK.

Penízovku dlouhotřeňovou a mrvel zvonovitý sbíral jsem po dešti 13. VI. 1954. Podeštné houby rostly hojně. Bakovský.

Houby na Plzeňsku — březen 1954. Pokud jsem měl možnost zajít letos koncem zimy do lesů různých typů, zjistil jsem, že nikde ještě žádné houby nerostou. Porostou až se více oteplí a zaprší.
Vlad. Krabovský.

V Komořanech 23. V. 1954 špička travní, ucho Jidášovo, penízovka hustolistá atd.
Růž. Vtelenská.

V parku 30. V. 1954 hník stádový, štítovka jelení. Hochmanová.

V sadech ve Vysočanech 30. V. 1954: májovky, pých. dlabaná. A. Brabec.

Smrže přerostlé jsem sbíral 16. V. 1954 v Komořanech. V. Novák.

Jelenku — Elaphomyces cervinus sbírali moji vnuci 15. IV. 1954 v lese u Skordenic na Parbudicku. Merhaul.

V Černošicích sbíral jsem 6. VI. 1954 májovky, loupák borový (B. luteus L.), sadovky atd. Mir. Pavlát.

V Krči sbírala jsem 6. VI. 1954 šupinovku třívar. s ranou, choroš zimní, sadovky atd. 30. V. 1954 u Komořan jsem našla koš smrží tlustonohých. V. Valentová.

V Černošicích 6. VI. 1954 bedlu vysokou, pých. hruškovitou, čechratku podvinutou, šup. tuhou atd. Ing. Rimpl.

U Jílového 6. VI. 1954 špičky obecné, třep. makovou, kožnatku skořicovou atd.
Klazarová.

U Hlavního nádr. v Praze 6. VI. 1954 choroš sírový, šupinovku ranou.
Jos. Tupa.

V Bařenovickém háji u Ďáblic 20. V. 1954 choroš zimní, šupin. raná, hník stádový, špička obecná, májovky, kožnatka skořicová atd. B. Sládečková.

c) Část praktická. Houby člověku prospívající. Úprava hub. Konservace, průmysl a distribuce. Houby jako krmivo.

Josef Jirous:

Názor na sběr (klasifikaci) některých hub.

Chci popsat několik druhů tak, jak se mi osvědčily při sběru a v kuchyni. Je to především *holubinka osmahlá*, která se objevuje mezi prvními houbami a kterou místy lid ku podivu hojně sbírá, třebaže jiné mnohem cennější houby nechává bez povšimnutí. Pokud jde o mne, vypustil jsem ji ze sběru, poněvadž se nevyplácí. Rovněž při houbách platí zásada »čas jsou peníze«, a zmíněnou houbou se při sběru jen zdržujeme; není téměř nikdy zdravá, a mám-li odhadovat zdravé plodnice, které nejsou červivé, dospěl bych k výsledku asi jednoho procenta. I z houby na pohled zdravé se doma vyklube červivá, neboť každou plodnici, zdánlivě zdravou, musíme doma doslovně rozpitvat a z celé houby vybereme jen několik málo kousků zcela zdravých. Ale také to není houba valná a je-li dána do jídla samostatně, zkazí nám je.

Ve směsi ujde. Z hřibovitých je uváděn v každém Atlase velmi známý *kozák březový*, často na předním místě. Tato houba bez vůně, chuti a zápachu, jak ji nazývám, snad žádné jídlo nezkazí, ale také nezlepší. Usušená postrádá oné charakteristické vůně, jakou jeví jiné houby, v polévce je nijaká. Velmi rychle stárne, měkne a málokdy se nám podaří najít plodnici opravdu tuhou, někdy svým tvarem připomínající křemenáče. Zato *křemenáč osikový* je nejen moje, ale i jiných houbařů nejsympatičtější houba, jak svým estetickým zjevem, tak i svou tuhostí. Je to houba po všech stránkách dobrá, nečervivějící, velmi chutná, kterou rozhodně cením nad hřib pravý. Nevyznám se v rozlišování všech jeho odrůd, které někteří považují za samostatné druhy, ale všech si vážím, zvláště též *křemenáče březového*. Smotlacha v Přehledu hub, v Atlase i v ČČSH uvádí, že křemenáč osikový žije velmi často také pod jinými stromy, a to i v lesích jehličnatých. Druhou houbu rovnocennou s křemenáčem, *kováře*, stejně rád sbírám, také pro jeho tuhost, nečervivost a chuť. Jedině tyto dvě houby v polévce vynikají, ostatní houby se v ní chovají dosti indiferentně. Kovář je houba poměrně vzácná, tmavá, dole červená a provází jedli. Je to tmavý modrák. Mnohými lidmi je dosud rozkopáván. *Hřib žlutomasý* není pro sběr valný pro svou drobnost a červivost. Tato houba velmi rychle stárne a je rozměklá.

A. Smetánková:

Hadovka, hník, volnuška.

Škoda, že ta hadovka nedá se k ničemu použít — povzdechla jsem si na výstavě hub v Praze. Jak to? Uvařte ji a pak ji jezte s chlebem a hořčicí jako ovar. — Zkusila jsem to a od té doby nejenom mladé hadovky (my jim říkáme lesní vajíčka), ale i jiné houby jíme uvařené s chlebem a hořčicí. Hadovku dávám také do octa s kořením bez cibule a je křupavá, dobrá. Hníky třpytivý, obecný, inkoustový používáme brzy na jaře mladé a hodně osmažené se sekanou petrželkou na chleba nebo, je-li jich více, zapečené s flíčky či brambory. — Ryzec kravský již neříkám roztomilému huňáčkovi od té doby, co jsem se dočetla, že v Sovětském svazu mu říkají volnuška. Všechny ryzce, které najdu, pravý, hnědý, kokoska, černoušek, volnuška — všechny jsou výborné v octě. Nemusí se přidávat žádné koření, mají dohromady velmi kořennou chuť. Hadovku a jiné houby na ovar a volnušku do octa doporučil Sm.

Houby, pěstované na pařezu. Pěstuji si doma na pařezu opěnky. Přesto, že byl pařez pořádně osekán, ořezán, poškozen a otlučen, plodnice vyrostly a podhoubí to neuškodilo. Totéž jsem pozoroval i u jiných pařezových hub: jako u hlívy ústřičné, třepenitky mak., vláhomilné, cihlové, svazčité, u helmovek a j. Poškození podhoubí u pařez. hub asi neškodí. St. Cejnar

Adam Kaleta: **Které houby uznávám za nejlepší.**

Na řízky: bedla, holubinky, hřib pravý. **Karbanátky:** hřib pravý, hřib hnědý, bedla, křemenáče, žampiony, holubinky. **Guláš:** bedla, syrovinka, ryzec, pýchavka, hřib pravý. **Polévky:** holubinky, klouzek, hřib pravý. **Smažení na másle:** ryzec. **Smažení na másle s vajíčkem:** lišky, hřib pravý. **Smažení na slanině se zelenou paprikou:** hřib pravý, bedla, křemenáče, kozáky, hřib hnědý. **Omáčka:** hřib pravý, hřib satanovitý, hřib hnědý, ryzce, holubinky. **Do octa:** hřib pravý, ryzec , václavka. **Na sušení:** všechny jmenované.

Jídla z hub.

Ze Smotl. knížky »Houby v kuchyni« — **Smaženky.** Očištěné houby nakrájíme a vaříme do měkka. Pak je umeleme, přidáme sůl, pepř, zelenou petr-

želku, trochu cibule, vajíčko a podle potřeby strouhanou housku. Tvoříme placičky, které zcela lehce, aby vajíčko úplně neztvrdlo, smažíme v rozpáleném tuku. Podáváme s brambory nebo bramborovou kaší a se salátem.

R. Smotlachová.

Strmělka přehrnutá — Cl. inversa (Scop.). Výborná, pozdě na podzim velmi hojná houba našich lesů. Sbírám a jím ji od r. 1907. Podnikli jsme s ní hned (25. X. v ústavu) speciální zkoušku jedlosti, podnikáme ji po celý podzim, pokud Sm. je přítomen, takže téměř každodenně v přípravě na způsob guláše (s cib. omáčkou). Výborná I. tř. Havel, Smotlacha.

Pokrmy houbové, jež jsme z hub r. 1954 připravovali, byly: černý kuba, rýže s houbami, houby zapékané s bramborami, houbové karbanátky, řízky, amolety s houb. náplní, rajská jablka neb paprika, bramborové placky, závin a m. j. Tyto pokrmy připravovala má sestra bez cibule a česneku, protože je špatně snáším. Ježto má sestra je výborná kuchařka, byly takto připravované pokrmy právě tak chutné jako s uvedenou přísadou. Dr Bedřich Protivenský

Jak jsme spokojeni s novými jedlými houbami? S čirůvkou nahou (fialovou) máme velmi dobré zkušenosti, a to jak s naloženou do octa, tak i jinak upravenou, zejména s haluškami, rýží atd. Rovněž čechratka podvinutá je velmi dobrá, a to nejen v octě, nýbrž i v polévce, omáčce atd., na příklad v haluškách, kroupách a pod. Růžovka je chutná, jemná, ovšem nelze ji dlouho uchovat, často je třeba hned po návratu z lesa ji připravit. Šedivku jsme jedli ve směsi s růžovkou, ale raději je nesbíráme. Čirůvku dvojbarvou a načervenalou jsme sice již jedli, ale nemáme posud žádných trvalých zkušeností.

M. Kmochová

Houby s mraženou rybou. Mraženou rybu dej na zrůžovělou cibulku (je třeba dost tuku!) a nech ji do měkka dusit současně s houbami. Nech vystydnout, potom osol, přidej housku (strouhánku), celé vejce a tvoř bochníčky, které jen rychle opec na sádle. Chceš-li mít pokrm jednodušší, podej směs ryby s houbami jen dušenou k salátu, k bramborám nebo jen k chlebu. I do takové směsi možno přidat rajčata nebo protlak nebo baklažán. Je to pikantní a syté. Sida Vlková-Volfová

Jevíčko, jak zjišťuji letos o prázdninách, kdy houby dostatečně rostou, pokročilo velice ve znalosti hub mnou doporučovaných. Sbírají se růžovky, bedly, čechratky atd. Červenec 1954. Prof. ing. Dr Baudyš

Pokusná zahrada mykologická ČMS u Hradce Kr., kterou prof. Sm. založil v podstatě již r. 1907 a rozšířil r. 1927, dodala r. 1954 v létě mnoho vypěstovaných hub, na př. křemenáče březové, koloděje lískové; na jaře smrže, májovky, sadovky atd. PhMr. Růžena Smotlachová.

Plněná kapusta nádivkou z hub: 1 velká kapusta, 15 dkg rýže, 1 cibule, 15 dkg uzeného masa, 10 dkg čerstvých hub, sůl, pepř, 3 dkg másla na dušení rýže a hub. Dušenou rýži smícháme s vařeným, umletým masem, usekanou vařenou kapustou, dušenými houbami, opepříme, osolíme a lžicí plníme listy kapusty nebo zelí, které sbalíme a zapékáme. Místo listů kapusty můžeme použít též lusků zelené papriky. V. Kutman.

Choroš šupinatý, použitý jako žampiony k srnčí kýtě, nakrájené na plátky, odušené na sádle a pak přidané k dušenému masu. Byly použity jen malé hlavičky. Upravené byly velmi chutné, měkké, smíšené s rýží chutnaly výborně. Jedličková.

Z okolí Janských Lázní. V březnu 1954 rostly u Janských Lázní místy penízovky sametonohé, místy opěnky. Měli jsme je několikráte k večeři a velmi jsme si pochutnali. Jos. Laube.

Penízovka vřetenonohá. K této houbě neměl jsem zvláštní důvěru co do chuti. Musím však na její obranu říci, že chutná výborně i zcela samostatně připravená (nikoli pouze ve směsi). Doporučuji ji všem!

L. M. Růžička.

Růžovku (much. načervenalou) Am. rubescens (Pers.) a much. šedou čili tlustou — A. spissa Fr. si smažím a velmi si na ní pochutnávám. Rostou nyní (červenec 1954) v okolí Liberce ve značném množství. Hřiby také, ale na ty je mnoho místních zájemců. B. Sychra.

d) Houby jedovaté, podezřelé. Otravy, nemoce a léky z hub. Ochrana před houbami.

Žádáme, jako minulá léta, všechny své spolupracovníky, znalce hub (jako lékaře, profesory, lesníky, učitele, profesionální i amatérské sběrače hub) o

sběr a zasílání muchom. zelené a závojenky olovové!

Zasílejte plodnice celé, případně i zaschlé, malá i nejmenší množství v tuhých obálkách nebo krabičkách (s otvory). Nevkládejte dovnitř mech nebo vlhký

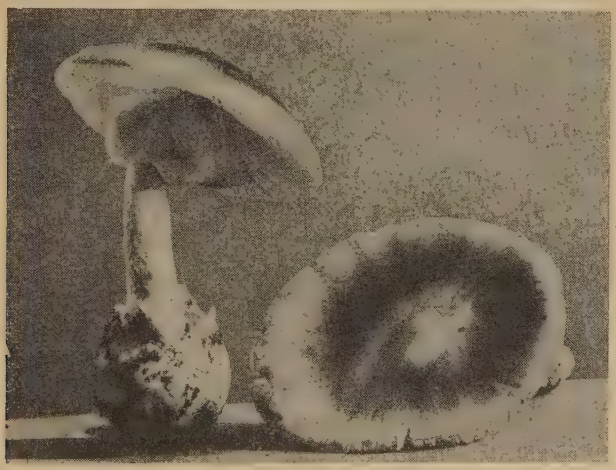

Obr. 16. Muchom. zelená — Am. viridis (Pers.), phalloides Q (= pošvatá). — Foto: Ing. Rozehnal. Na pohled hezká houba, chutná za syrova i v jídle. Nic nevaruje, že je smrtelně jedovatá. Jak naši čtenáři vědí, je původcem většiny otrav končících smrtí. Otrava se projevuje až za 10—16 hodin. Její obrázek uveřejňujeme znovu, jednak proto, abychom čtenáře varovali a zároveň požádali o zasílání této houby (společně se závojenkou olovovou) pro vědecký výzkum jejich jedů.

papír, listí a pod. Zásilka může raději dojíti zaschlá než shnilá! Muchom. zelenou a záv. olovovou zasílejte na adr.: ČMS-MU P. III., Karmelitská 14.

Sběr konáme pro Čs. akademii věd, Chemický ústav akademika Šorma (Dr Keil, Dr Meloun). Za zaslané děkujeme!

Nezapomeňte: každá plodnice je dobrá a pomůže výzkumu hubných jedů!

Hlaváček, Novák, Smotlacha, Vávra.

Závojenky olovové 17 kusů, váhy 540 g donesla do ústavu naše spolupracovnice s. Milada Dvořáková 14. IX. 54 z Hradiště u Zbraslavi a 14 kusů m. zel. T. Bílý z Krče. Děkujeme.

Smrtelně jedovaté houby: much. zelenou, zbělenou, bílou a záv. olovovou jsem dosud nikdy v lesích širokého okolí Jaroměře nenašel, ač po ní s řed. Pacákem pátráme. Dr Konečný.

Čirůvka plavohnědá — Tricholoma flavobrunneum Fr. Tvrdím: Samotná, nemíchaná s jinými houbami, ve větším množství uvařená nebo usmažená působí po několika hodinách průjem bezbolestný jako užitý ricinový olej. Dalších obtíží nebo následků není. Kterak působí požití syrových, jsem nezkoušel ve větším množství, nemaje k tomu patřičné chuti. (K ČČSH XXIX. str. 76.)

Fr. Matoušek.

e) Všeobecná i speciální biologie. Nižší houby. Příroda. Ochrana přírody.

Jindřich Loužek:

Něco o bedle jedlé.

Moje sdělení týká se bedly vysoké čili dnes »jedlé« — L. procera (Scop.). Při sbírání hub sešel jsem se v lese s hajným, který byl dobrým znalcem hub. Na otázku, kde rostou nejvíce bedly, mně řekl, že je hledá tam, kde hnízdí nebo sedají vrány. Tito ptáci požírají různé odpadky. Našel ve vraním trusu i těsnicí gumičku ze sodovkové láhve, poněvadž požírají různé odpadky a je i možné, že pro změnu potravy sežerou i některou seschlou houbu a snad i čerstvou. Jelikož jsou velmi plaché, nepodařilo se jich přistihnout při činu. Je nám známo, že žampiony, hníky nebo i jiné podobné houby rostou po hnoji zvířat a můžeme se domnívat, že určité druhy hub mohou růsti z ptačího hnoje, na př. vran, kosů a pod. Snad by bylo dobře, sledovati tuto domněnku. Prosím, aby nám houbaři podali své poznatky o tomto názoru. 16. VI. 53.

Pozn. red.: Výborně! Bedlu jedlou — L. procera (Scop.) jím od r. 1905 a pěstuji od r. 1907. Jde mi velmi snadno — snáze než žampiony — pěstovat z výtrusů i podhoubí. V uvedeném případě stačí k pěstování bedel trus vran. Výtrusy bedly jedlé (vysoké) mohou se tam dostat snadno: a) větrem, b) s trusem vran, které je zachytí při požírání kořisti, c) snad i z trusu vrány, která požila kousek suché nebo čerstvé bedly. Smotlacha.

Adam Kaleta:

Zvláštní hřib smrkový.

Hřib smrkový — B. bulbosus Schff. roste nejvíce pod smrky. — R. 1952 vyrostla jedna plodnice hřibu pravého, nadměrné velikosti, v ovocné zahradě

Obr. 17. Monilie — škvarka, napadající naše ovocné stromy a jejich ovoce. Foto Dr Jahn, Praha-Michle.

Smotlacha (SVŠM) zjistil, že monilie čili hniloby hlavně ovoce všech téměř našich ovocných stromů nepochybně přibývá. Za jeho mládí byla sice monilie rozšířena všude na ovocných sadech, ale nikdy ne tak epidemicky jako nyní. Vysvětluje to tím, že pěstování našich stromů v posledních 20 letech a zvláště i dnes, se děje velmi nesprávně vzhledem k monilii.

Dr R Vávra.

v trávě pod jabloněmi v Bystřici n. Olzou na úpatí hor Beskyd. Zahrada nachází se přímo u asfaltové cesty uprostřed osady. Asi 5 m od místa nálezu roste starý, až po vrchol ořezaný smrk. Nejbližší les je vzdálen asi 300 m. Nikdy předtím nestal se případ, aby pod zmíněným smrkem u cesty nějaké houby rostly. Na tento hřib přicházeli se lidé dívat jako na raritu. Desítky lidí ho pozorovaly, jak postupně od malička rostl a lidský zrak mu nevadil.

f) Zajímavosti. Referáty. Kritika.

B. Čejka:

Z Cerekvice u Hořic.

Svou dovolenou trávím již po řadu let v Cerekvici u Hořic v Podkrkonoší. Okolní lesy znám za tuto dobu jistě dokonale a ještě dokonaleji místa výskytu různých druhů hub v nich. Mám i svoji myk. zahradu u svého tamního bydliště. Bydlím u švagra ve škole, která je obklopena květinovou a zeleninovou zahradou, hřištěm a velkým ovocným sadem. Zeleninová zahrada, hřiště i ovocný sad jsou na západní straně vroubeny krásnými břízami a lískovými keři. Rostou tam: májovky, podtrnky, čechratky podvinuté, špičníky, různé holubinky, špičky, šťavnatka kuželová, podzemky, pesterce a velké množství modráků dubových. Modrák dubový — můj »barometr«. Neudává sice tlak vzduchu, nepředpovídá ani počasí, ale udává mi přesně dobu velkého výskytu hřibů v okolních lesích. Dovolenou nastupuji vždy v měsíci srpnu, kdy v tomto kraji je růst hub největší. Chodím denně ráno do lesa, ať houby rostou či nikoli, a vždy před odchodem prohlédnu zahradu, zda se snad neobjevil modrák dubový. Není-li tomu tak, odcházím do lesa s přesvědčením, že sběr hřibů bude nepatrný. A tak se denně těším na ráno, kdy uzřím větší počet modráků. Tu se vracím domů, abych se připravil na bohatý lov hřibů. Svým barometrem jsem nikdy nebyl zklamán. Jakmile se objevily modráky, bylo téhož rána v lesích jako poseto, a byl jsem vždy první, kdo přinesl pěkné množství nejoblíbenější houby.

Pozn. red.: Modrák dubový — B. luridus Schff. je v tomto případě modrák lískový, což je jen forma modráku dubového. Lidově: kolář, koloděj.

J. Bulíř:

Houbařský ráj na Šumavě.

Poměrně řídké osídlení některých míst, dále okolnost, že osídlenci nemají kdy na houby chodit, má za následek, že v lesích na Šumavě houbař přijde do lesa, ve kterém před ním nikdo nebyl. Nachází tu celé čarovné kruhy hříbků v nevídaném množství, netknuté a nerušené, často v jednom kruhu až 50 exemplářů, a to v různém stupni vývinu. Pro houbaře, zvyklého na zplouhanou trávu, převrácené houby a odřezky, hluk a křik v lese, je to nesmírný požitek, procházeti se lesem jako pravý houbař, i když při nejlepší vůli může vzít jen část té nádhery, kterou kolem sebe vidí.

Bedřich Kahler:

Houby ve starověku.

O vzácné chuti hub věděli již staří Římané. Howard Fast, americký pokrokový spisovatel v knize Spartacus, v níž pojednává o vzbouření otroků před 2074 lety, uvádí na straně 286. této knihy, jak na bohatě zásobeném římském trhu prodávaly se lanýže a houby. Na str. 278. pak dokonce popisuje, jak při hostině byly též m. j. podávány houby s treskami. H. Fast podotýká, že houby (škoda, že neznáme druh) byly pečené. Mezi nejvíce hledané houby v Římě patřila císařka — Amanita caesarea (Scop.), která u nás roste v nejteplejších částech Čech, t. j. u Prahy, Ml. Boleslavi, na Znojemsku a hojně na Slovensku.

Houby rostou. V květnu 1954 jsem nalézal kozáky, modráky, křemenáče, v červnu jen v malém množství a červivé. Potvrzuje se učení prof. Sm., že červen má z letních měsíců nejméně hub. V červenci je v lese ruch. Houby rostou, sbírají se letos ve velkém. Čekám netrpělivě na další sešit Myk. sborníku. (Z dopisu). Leo Švec.

Křemenáč březový — B. versipellis Sm, vážící 1,85 kg (průměr kl. 38 cm, výška nohy 43 cm, objem nohy dole 31 cm) nalezl zaměstnanec n. p. ZAZ v Jaroměři na pasece v borůvčí pod mraveništěm u břízek (jako by vyrůstal z mraveniště). Gigant byl vystaven ve výloze MNV v Jaroměři, neboť naše výstavka byla právě plná jiných hub a má vcelku málo místa.
V. Chmelík, Fr. Malýpetr

Rosolec (rosolovec) ryšavý — Quepinia helvelloides Fr. (Gyrocephallus rufus Bres.), o němž píší ref. M. Pavlíková, V. Novák a také s. Mothejzík v ČČH XXX r., sbíral jsem 25. VI. 54 na dovolené v lese u Dobš. ledové jeskyně. Vyrůstal z namočeného smrkového dřeva u potoka ve značném množství. Houbu jsem určil podle našeho časopisu. B. Sychra.

Pýchavku obrovskou — Globaria bovista L. sbírala moje neteř u Chorušic na Mělnicku 1. VII. 54. Posílám vám ji do výstavky hub, kterou pořádá odbočka ČMS »Knihtisk« v Praze III. Karmel. ulice. Jak nám sdělil prof. Smotlacha, jest výborná na řízky. Václ. Bubeníček.

Houby na výstavě pražských údržbářů. V informačním středisku Stavební údržby hl. m. Prahy, Národní tř. 6, byla během prosince 1953 volně přístupna výstava obrazů a jiných amatérských prací zaměstnanců podniku. Práce, jimiž vystoupili na veřejnost i zřejmě talentovaní umělci-amatéři, svědčily o ušlechtilých zájmech údržbářů v době mimopracovní. Pěkné akvarely hub, zčásti též v průřezu, vystavoval malíř pokojů Josef Klein a připojil k nim osvědčení (diplom) člena a referenta Čs. Mykol. společnosti. Jiný malíř pokojů, Navrátil, měl zde vkusné zátiší s muchomůrkami a hřibem kovářem. Malíř Klein měl dobrý nápad, že spolu s propagací zájmu o houby upozornil vystavením diplomu, podepsaného Dr Smotlachou, i na Čs. mykol. společnost a její instituce. J. Jarmiš.

Vy, naše lesy houbařů, jste rájem je obsah mé básně »Láska houbařů«, kterou posílám svému příteli prof. Smotlachovi (jemuž přeji, aby brzy zase mohl do lesa), Dr Vávrovi, jehož zlomená noha se právě uzdravila, Havlovi a všem houbařům z ČMS a MÚ. Jsem invalida, který těžce chodí, ale o houby má velký zájem. Tonny Vosátka.

Libřice n. Vlt. Zde doma, kde je jen malý lesík, nemohu nic hledat, ale o prázdninách v Bělohradě, tam sbíráme houby celá rodina, t. j. i můj muž i moje dcerka, jež oba hlásím za členy ČMS. Al. Březinová.

Letní výzkumná stanice mykologická. ČMS, MÚ a Myk. sborník zřídily pro své spolupracovníky a referenty letní výzkumnou stanici v obci Labuť pod Přimdou na Tachovsku. Informace v MÚ (Praha III., Karmelitská 14).
Albín J. Havel.

Pěkné vycházky na houby s prof. Smotlachou byly v letech 1918—25, kdy začal Mykol. sborník a ČMS a prof. Smotlacha měl ještě čas, že mohl nedělní vycházky voditi sám. Marie Cvikrová.

g) Spolupracovníci. In memoriam.

Ladislav Ondráček, náš spolupracovník, spoluorganisátor stálé houb. výstavky, referent naší společnosti v Kutné Hoře, zemřel ve věku 54 let dne 6. 8. t. r. Na pohřbu zastupoval naše instituce MUDr Jiří Janovský. Všichni zachováme mrtvému vřelou vzpomínku. Redakce.

Dopis (31. V. 1954): **Váženému soudruhovi doc. Dr F. Smotlachovi,** předsedovi Čs. mykologické společnosti v Praze.

Vážený soudruhu docente.

U příležitosti Vašich sedmdesátých narozenin bylo všeobecně vzpomínáno Vašich velikých zásluh o rozvoj mykologické vědy, zejména o popularisaci znalostí o houbách mezi nejširšími vrstvami pracujících.

Ministr zemědělství, ministr lesnictví, ministryně potravinářského průmyslu i předseda Čs. akademie zemědělských věd vyslovují Vám vřelé díky za Vaši celoživotní obětavou práci ve vědecké i praktické mykologii a blahopřejí Vám k velkému životnímu dílu, z něhož zejména hodnotím tu okolnost, že nezůstalo skryto ve vědeckých publikacích, ale že jste je předal pracujícím lidem, že jste dovedl vzbudit zájem statisíců prostých lidí o přírodu, o poznání i pěstování a užití hub.

Náleží Vám též dík za to, že jste byl jeden z prvních, kdož upozornili na význam osvědčených domácích odrůd ovocných stromů a jich využití při dalším zušlechťování.

Náměstek předsedy vlády a ministr zemědělství
Uher v. r.

Ministr lesů a dřevařského průmyslu **Marek Smida** v. r.

Ministryně potravinářského průmyslu **Jankovcová** v. r.

Předseda Čs. akademie zemědělských věd
Klečka v. r.

Z »Babičky« Boženy Němcové (XVI. kap.)... »Když šly děti ze školy dubinou, sbíraly jahody. Když jahod nebylo, Barunka paběrkovala trávnice a později borůvky a oříšky lískové přinášela. Babička pak přinášela z lesa houby, jež děti dobře rozeznávat učila.« Václav Chmelík.

Všichni, kdo píšete a cokoli posíláte ČMS, MU, Mykol. sb., Sm. Prosíme abyste v každém kor. lístku, dopisu, na foto, článku atd. sdělili laskavě znovu a znovu, i když jste dobře známí, svou adresu, aby se při odpovědi nemusela hledat. Nemáme k tomu personálu. Novák, Smotlacha, Vávra.

Umělecký odbor ČMS žádá všechny čtenáře, aby — pokud dovedou fotografovat — věnovali se větší měrou houbám, aby Myk. sb. měl větší výběr. Pošlete i pěkné kresby (A. Honz). Jsou velmi vítány. Margold, Stallich.

Zemřeli. ČMS, MU a celá SVŠM velice želí nedávno zemřelých referentů (pozůstalým projevuje soustrast): Julia Špičky z Loštic u Olomouce a Jos. Drahoty (73 let) z Chomutova. V odbočce v Jablonném n. Orl. zemřel v 80 letech 16. VIII. 54 referent Josef Víteček. Smotlacha.

Hlásím se za člena ČMS a MU a odběratele ČČSH za zemřelého svého otce, který byl vaším nadšeným spolupracovníkem. (Z dopisu.) Oldřich Drahota.

Poděkování. Naši spolupracovníci Jaro Miškovský a Milada Dvořáková donesli v září t. r. na zdařilou naši výstavu a na chemický výzkum přes 250 kusů (na 9 kg) závojenky olovové. Také s. Vtelenská, B. Sládečková, ing. M. Smotlacha a řada dalších přinesli i muchomůrku zelenou a citronovou, kterou nově také sbíráme a potřebujeme! Výbor ČMS.

h) Zprávy organisační, redakční a pod.

Z Hradce Králové. Již třetí rok sbírám choroše, připevňuji na stojánky a dělám si tak hezkou a zajímavou sbírku, kterou chystám pěkně upravenou na hradeckou výstavu ČMS a MU. Prostudoval jsem první díl fot. Smotlachova Atlasu hub a také jinou literaturu hub a rozhodl jsem se použít získaných znalostí při sběru hub. Budu studovati na Slovensku. Jaroslav Pacovský.

Křemenáč osikový — formu na lomu červenající — sbíral jsem koncem srpna 1954 ve smrčině u Rožďálovic. Někteří mne varovali, abych jej nejedl, ale podle Sm. je to houba jedlá, chutná a stejně cenná jako typický křemenáč osikový čili osikáč — Boletus (Krombholzia) rufus Schff. Prof. Dr V. Tesař.

Mykologický sborník nám zpříjemnil dovolenou, která nám »vypršela«. V zotavovně jsme objevili sešity loňského ročníku vašeho časopisu, který nás velmi zaujal a dodal nám odvahy, abychom brouzdali po lesích i v nekonečných deštích. Objednáváme jej! 29. 7. 1954. Poslerovi.

Královéhradečtí houbaři upravují vzorně svoje nádraží i pro radost četných houbařů hradeckých i hradeckým nádražím letos hojně projíždějících. Také prof. Smotlacha, až se opět zdráv přijede sem podívat, bude míti radost. (Z dopisu čtenáře). Josef Václavík.

Pýchavka obrovská. Pýchavky v pravém slova smyslu obrovské vyrostly v zámecké zahradě (patřící JZD) v Panenských Břežanech u Prahy. Jedna z nich byla 50 cm v průměru. Vyrostou-li tam další, budou snad moci býti dopraveny na letošní výstavu hub ČMS v Praze. 13. 8. 54. V. Valentová.

Redakci ČČH (z dopisu 3. VIII. t. r.). Získal jsem vám odběratele a čtenáře v místních školách a v čítárně v Čáslavi a také mladého grafika A. Kellera, který houby krásně kreslí a maluje. Adresy připojuji. Hollegcha.

Plnou krabici krásných závojenek olovových posílá pro chemický výzkumný ústav akademika Šorma náš spolupracovník K. Rudolf z lesů u Ml. Boleslavi. Děkujeme mu a žádáme jej, aby poslal další, a také much. zelenou. Rovněž prosíme i ostatní o zásilky těchto jedovatých hub.

Za Myk. výzk. ústav: Líkař, Smotlacha, Vávra.

Proč si cením Mykol. sborníku: Časopis je velmi rozšířen pro svou lidovou i vědeckou náplň. Slouží široké veřejnosti k poznávání hub jedovatých i hospodářsky důležitých. Jsem jeho již dlouholetým odběratelem a jen tomuto časopisu děkuji za své znalosti hub. Josef Francl.

Můj choť, Vít Kneifl, jemuž píše prof. Smotlacha z nemocnice, aby ho zastoupil v Osv. domě v Mělníce, leží také v nemocnici. Jakmile bude opět zdráv, bude fotografovat houby. Magda Knejlová.

„Dotazy" a „Vesele o houbách". Hlídky pod těmito názvy hodlá zavést Mykol. sborník. Všichni čtenáři napište co nejdříve dotazy a něco veselého z houbařství. Napište zprávy ze své mykologické zahrady, nové recepty, lidová jména hub a j. zprávy a články pro příští číslo našeho časopisu. Smotlacha.

Muchomůrka zelená. Muchomůrku zelenou jsem 1. VIII. 1954 v Komořanech nenalezla a podle prof. Smotlachy začíná místy teprve růst. Sbírá se se závojenkou olovovou a posílá (donáší) do Mykol. ústavu v Praze III, Karmelitská 14.

Růžena Vtelenská.

Zpráva z mykol. zahrady z Dačic (10. VI. 1954). Vlivem dešťů začaly růst hříbky borové čili májové na slun. straně boroviny, ovšem červivé, třepenitky, katmanky atd. Na trávnících špičky ob. Mám velký nedostatek času. Další zprávu pošlu.

Fr. Procházka.

Obr. 18. Dr Fr. Smotlacha dne 26. V. 1954 v Karmelitské ulici. Foto Jaro Miškovský.

Brzo potom odešel Smotlacha z plné práce po druhé do nemocnice, kde pobyl do 7. září 1954. Po prvé šel do nemocničního ošetření 5. V. 1953 přímo z pražské výstavy hub, kterou tehdy plně zajistil.

B. Pokorný, J. Pokorný, RNDr B. Poláček, Bř. Polák, L. Polák, Ing. Zd. Polcar, B. Pospěch, Ing. Pospěj ov, Arn. Poul, Fr. Probošt, A. Procházka, Fr. Procházka, J. Procházka, MUDr Vl. Procházka, Ing. V. Procházka, Zd. Procházka, M. Proksíková, V. Prostředník, Bř. Přiklopil, O. Ptáčníková, MUDr J. Půček, Jar. Pucherna, JUDr Jos. Pužman, Lad. Rach, Al. Rak, Ing. Lad. Rambousek, RNDr Reitmeier, K. Ressel, Fr. Režný, V. Riant, MUDr J. Richter, Ot. Richter, Ing. V. Richter, Dr L. Rutar, R. Rokytová, Jos. Roll, O. Ronge, R. Rotter, Fr. Rousek, R. Rukov, Jan Růžek, O. Růžička, MUDr O. Růžička, Svat. Rychlý, J. Rádek, Fr. Řehka, Ant. Řehounek, R. Řezáč, Jan Řezník, Mirko Řídký, Fr. Římek, Leo Sabela, Bl. Sadová-Pešková, Jos. V. Sedláček, Dr Jos. Sehnoutka, Oldř. Selinger, J. Senohrab, Zd. Schaefer, L. Scheier, Č. Schier, V. Skalický, Ing. Vlad. Skopec, Ing. Skoták, St. Slabihoudek, K. J. Sládek, Dr Jindř. Slánský, B. Slavíček, Fr. Slavík, K. Sliva, J. Slon, Ing. V. Sluka, K. Smítka, V. Sobotka, Fr. Svoboda, Jar. Svoboda, Dr Jar. Svoboda, Zd. Svoboda, Ing. Z. Sobotka, Al. Špak, B. Straka, Eman. Staněk, Th. Staniek, L. Staňková, Ján Stánkovič, Old. Starý, T. Stará, Fr. Stránský, Jar. Strejček, arch. Vl. Studený, V. Supáček, A. Svačinová, J. Svatošová, Mir. Svoboda, Ant. Šabata, Ing. V. Šafránek, Vl. Šebek, Zd. Šejnoha, A. Šejvlová, JUDr J. Šetek, G. Ševčík, Em. Ševčíková, Fr. Šíbl, J. Šimáně, K. Šindelář, Jos. Šmerda, Dr Jar. Šmíd, Jos. Šourek, Fr. Škrle, Jan Šlahor, J. Šlechta, A. Špaček, J. Šplíček, T. Šrajer, Vlad. Šrenk, V. Štamberk, Zd. Štefan, F. Štolfa, Ing. Ant. Štuk, Vl. Šubert, Vlad. Šrenk, Ing. M. Tádra, arch. M. Thoř, Ing. A. Timr, Al. Tomeš, MUDr V. Tošovský, Jos. Trajhan, prof. V. Trázník, F. Treféná, MUDr B. Truksa, Dr Fr. Tříska, Fr. Tuček, Fr. Tucháček, Jos. Tulák, K. Tůma, A. Turek, V. Turek, MUDr L. Tužín, K. Tykač, Ing. St. Uher, K. Ulrich, Ing. A. Urban, Mir. Urban, Ing. M. Urban, Ing. St. Urban, Jan Urbánek, H. Uxová, Dr Vl. Vacek, Vl. Vacek, Ing. F. Vajgelt, MUDr J. Valchář, J. Válko, JUDr J. Vaněk, Rich. Vařeka, Ing. A. Vávra, MUDr Jar. Vávra, Jas. Vávra, prof. Dr V. Vejdovský, V. Vejdělek, Jos. Vepřek, prof. Jar. Veselský, J. Veselý, JUDr J. Veselý, L. Veselý, Rob. Veselý, V. Veselý, MUDr Veverka, Ing. K. Višnický, Ant. Vítek, Fr. Vítek, V. Vízdal, J. Vízner, Dr Jar. Vlach, J. Vlach, L. Vlčková, Luděk Vojnar, B. Vodrážka, MUDr V. Vlk, PhMr K. Voneš, MUDr V. Vopat, Jos. Vorel, E. Vosáhlo, Ing. J. Vostřel, J. Vrkoslav, Jindř. Vyhnánek, K. Weigert, Jos. Wipler, Eva Zahnová, K. Zahradník, A. Zámostný, Fr. Zámostný, Fr. Zelený, Ing. Al. Zeman, Fr. Zeman, Fr. Zemánek, A. Zemanová, Jan Zhřídal, V. Zikán, E. Zima, Ing. K. Zlatuška, F. Zlesák, MUDr J. Zoul, Jiří Zukla, M. Zvolský, Jan Žák, K. Žallman, S. Žbánek, Dr V. Žemlička, Ing. Al. Žďmera, J. Žídlický, Dr Fr. Žilka, MUDr Žofková. — Všichni jmenovaní i dosud nejmenovaní příslušníci SVŠM pošlete svoje zprávy, foto atd. Mnoho jich již Sm. psalo. Dr R. Vávra

V I.—III. sešitě na obálce je uvedeno na 1200 spolupracovníků — SVŠM —, kteří spolupracují s ČMS, MU, MSb a jsou odběrateli a referenty. Při kontrole knihy pokladní v září bylo zjištěno, že jsou to velkou většinou, snad jako 300 dalších ze sešitu IV., nejlepší platiči (příspěvky, předplatné, diplomy, legitimace, dary), čili, že se všichni snaží ČMS, MU a MSb dnes co nejvíce podporovat i po této stránce. Sm.

Referentům a spolupracovníkům ČMS, MU a čtenářům M. Sb. Sestavujeme třetí řadu příslušníků SVŠM (I. a II. řada jsou uvedeny na obálkách I.—III. sešitu. Napište prof. Smotlachovi, kdo jste nebyli v I. a II. části seznamu uvedeni. Dr R. Vávra.

ČMS a MU hledají další pomocníky (dobrovolné brigádníky) do kanceláře, redakce časopisu, výzkumníky do své chemie, mikroskopie a zejména též do bezplatné houbařské poradny. Václav Novák, Smotlacha.

Všem spolupracovníkům, starým i novým: 1.—3. sešit nového (XXXI.) ročníku Myk. sborníku je již hotov, sestavujeme sešit 4. Všichni pošlete články, zprávy a foto! ČMS hodlá vydat Ročenku. Získávejte nové členy ČMS a odběratele časopisu! Budete SVŠM. Havel, Novák, Smotlacha, Vávra.

Všichni staří i noví spolupracovníci pošlete články, zprávy, foto do časopisu.

R. 1954 je rokem jubilejním (bude oslaven výstavou a přednáškami), neboť před 45 lety (1909) založil Sm. Myk. výzk. ústav a bezpl. poradnu (obé první na světě) a dal tak základ k ČMS a SVŠM. Výstavy (první na světě) pořádá od r. 1907.

V nouzi se poznají praví přátelé a poznali jsme jich mnoho, jak mezi referenty, členy a odběrateli, tak mezi osobnostmi v řadě institucí, se kterými spolupracujeme. Dnes není místa a času a při nemoci předsedy ani možnosti, abychom všem poděkovali. R. 1952 byly vydány jub. diplomy členům. Ty v r. 1954 budou vydány i novým, kteří pracují (pracovali) poctivě. Máme mezi nimi přátele, kteří jdou s námi od r. 1907 a na 100 členů 80- a 90letých. Ale máme také sta příslušníků ml. studentů, pionýrů, atd. ČMS, MU, Msb překonávají všechny nesnáze. Stejně jako předseda, který 30. I. 1954 se dožil 70 let. MU (začátek a základ ČMS) byl založen r. 1909, t. j. slaví jubileum 45 let. Toto jubileum oslaví všechno členstvo, odběratelé, referenti, přátelé, zvýšením práce. Vládní pětiletka 1948—1953 skončila úspěšně, a s ní i pětiletka ČMS. Avšak práce ČMS tím neskončila, nýbrž naopak musí být ve všech oborech zvýšena. Je nutno zvýšit prakticky sběr hub pro sebe, pro obchod, průmysl, pro naše podnikové a voj. kuchyně, zvýšit výzkum, avšak i znalost hub, hub jedlých i jedovatých (i ve školách a ve vojsku), zamezit otravy atd. To je práce veliká, ale prospěšná všemu lidu. 1. I. 1954. Výbor ČMS.

To platí i v září a v říjnu 1954, kdy se předseda ČMS po návratu z nemocnice usilovně snaží dohnati vše, v čem jej rok trvající nemoc zdržela. R. Kovanda, Dr Vávra.

Výbor Čs. myk. spol. znovu upozorňuje členstvo, odběratele, referenty a přátele, že je ve velké finanční tísni, a to proto, že členové a odběratelé, i když mohou, jen málo platí. Tím je existence ČMS, MÚ a Myk. Sb. ohrožena. Proto prosíme:

a) Aby zaplatili dlužné příspěvky, které činí nejméně 7 Kčs ročně. K tomu nutno připočísti 2 Kčs za upomínku. Zvlášť děkujeme těm, kteří platí 10, 20, 50 i 100 Kčs ročně místo pouhých 7 Kčs, které jsou určeny pro finančně nejméně situované. Kdo chceš společnost a časopis udržet a můžeš, zaplať příspěvek zvýšený, a to co nejdříve. Kdo brzo dává, dvakrát dává. Nemáš-li složenku, pošli pošt. poukázkou.

b) Z těchto důvodů pošli, kdo můžeš, i dar. Těm, kteří jej poskytli, děkujeme.

c) Aby ihned zaplatili předplatné na náš jubilejní XXXI. r. Myk. Sb. v obnosu 20 Kčs (k tomu 2 Kčs upomínka). Potřebujeme, abychom mohli zaplatit tisk.

d) Kdo dostal sešit dvakrát, pošli jej zpět! Pošli i přebytečné složenky.

e) Aby všichni zaplatili za diplomy a legitimaci referenta (à Kčs 12,50).

f) Aby každý referent získal 3, každý člen 1 nového odběratele. Kdo nemůžeš, pošli místo toho dar.

g) Nové (a školy) žádáme, aby ihned sdělili ČMS (Smotlachovi) kor. lístkem, že se stávají členy, odběrateli a v čem chtějí pracovat. Kdo nevíš, ptej se!

h) Nikdo nevracej, nepoškozuj ČMS, MÚ a časopis. Nepoškozuj naši práci.

ch) Školy, které odebírají náš časopis, hlaste své pracovníky mykol. za řádné členy ČMS (7,— Kčs ročně, 3,— Kčs záp.). Budou jmenováni referenty pro místa, kde působí a odbory ČMS. Utvořte houb. kroužky (žáků, pionýrů). Zřiďte šk. výstavku hub. Posílejte houby (úředně) k určení. Každá škola hlas 2—3 referenty.

k) Přikládejte lístek (známku) na odpověď. Pozor, aby nebyla znehodnocena!

2. ČMS pořádá jako min. léta od 18. ledna do 12. července (následují prázdniny) cyklus svých pondělních tradičních přednášek, Praha II, Karlovo nám. č. 17, II. p. Vys. škola stav. inž., vždy večer 19—21 hod. Přednášejí: Prof. Baudyš, Ed. Borovský, O. Dvořák, Zd. Fišer, Zd. Frič, Dr Hlaváček, Jar. Javůrek, R. Kovanda, Dr O. Mácha, akad. Němec, V. Novák, Dr Pulec, Dr Pulchart, doc. Dr Smotlacha, Ing. M. Smotlacha, Dr Staněk, Dr Šípek, Dr Tvrdoň, Dr Vávra, R. Vtelenská, Dr Zofka. Na všech večerech se ukazují čerstvé houby. Večery řídí Smotlacha a Kovanda. V přestávce jsou tyto večery členskými a referentskými schůzemi (poradami), neboť ČMS nemá času na zvl. schůzování. Přednášky navštěvují pražští členové a referenti.

3. Kdo chceš znát dobře houby, opatři si Smotl. publikace (atlas atd.), staré ročníky Myk. sb. Do konce října prodávají se s velkou slevou téměř za polovinu 6 kusů 60, místo 108 Kčs. Vázané o 8 Kčs dráže (za kus). Posílej také houby k určení. Pražané, navštěvujte přednášky a kursy ČMS v pondělí a v úterý vinohradské odbočky na rohu Slez. a Blan. P. XII.

4. Každý si pečlivě přečti obálky posl. ročníků. Jsou tam důl. informace. Piš!

5. **Každý sjednej aspoň 3 nové odběratele** ve svém okolí. Kdo získá, bude členem SVŠM.

6. **Smotlachova jubilejní výstava hub** se letos konala v Parku kultury a oddechu Julia Fučíka v Praze VII (na místě v technice, kde se letos již vyučovalo) od 5. do 16. 9. za hojné účasti zájemců a množství hub (1034 druhů) hub z celé republiky. Na začátek výstavy dovezli houby z Hradecka (Smotlachová-Sequensová) a řada dalších spolupracovníků, kteří zároveň pilně pracovali na výstavě a vysvětlovali návštěvníkům houby. Výstava neúnavně vedl R. Kovanda, pomáhali B. Sládečková, R. Kotyšan, Dr Mácha, Věra Valentová. Pokladnu obstaral osvědčený L. Šimka. Houby dále donášeli a na výstavě vypomohli s.: V. Preisler, J. Skopec, V. Líkař, K. Petránková, Jar. Pavlousek, Jaro Miškovský, Dr Smotlacha, Fr. Svoboda, B. Pešoutová, Ing. Jiránek, Ing. Smotlacha, F. Bakovský a řada dalších. Všem těm i nejmenovaným, jakož i těm, kteří poslali na výstavu houby (uvedeme je příště) velký dík naší společnosti. Výstavu stavěl a odklízel Ing. M. Smotlacha. Pro krátkou dobu nemohla být, velmi zdařilá a hojně navštívená výstava (8300 osob) plně využita.

7. **Pracují v administraci ČČSH a MÚ (ČMS).** Poslední sešit byl několika odběratelům poslán omylem dvakrát. Těm, co vrátili, děkujeme, ti, kdo ještě nevrátili, pošlete časopis dodatečně zpět v původním obalu. Nejvíce děkujeme, těm, kteří nám zjednali přitom nové odběratele. Zapsali jsme je mezi pracovníky SVŠM.

Ant. Švec, B. Sládečková, R. Smotlachová.

8. **Legitimaci znalce a referenta,** kterou žádají téměř všichni odběratelé a členové, vypravujeme postupně všem. Zdržení povstalo nemocí Sm. Kdo nedostal, hlas se hned.

9. **První táboření pod stany** u nás podnikl Sm. s vysokoškoláky a houbaři o prázdninách r. 1911 v Radotíně u lesa.

10. **U Žebráka,** kde vyměřujeme, nalezl jsem již 27. VIII. 1954 zelánky a penízovku skvrnitou — znak podzimu. Moje naložené mladé, malé hřiby smrkové byly dány na čas do krásné Smotlachovy jubilejní výstavy, která se konala v září v parku Julia Fučíka v Praze.

J. Hubka.

Vydavatel: Čs. mykologická společnost v Praze III, Karmelitská 14, tel. 673-80. Vedením redakce pověřen Dr F. Smotlacha. Redakce a administrace tamže. — Tisknou Středočeské tiskárny, n. p., závod 01, Praha II, Hálkova 2. — Povoleno MIO 26.582/47/TO ze dne 30. září 1947. — Novin. sazba povolena řed. pošt v Praze. — Dohlédací pošt. úřad: Praha 8. Za články odborné si odpovídá každý sám. Rukopisy se nevracejí. Předplatné 20 Kčs, do ciziny 35 Kčs. Jednotlivá čísla (sešity) 5 Kčs, dvojsešit 10 Kčs. — Odběr listu lze přerušiti jen včasnou výpovědí, t. j. před konečným sešitem ročníku (čili do měsíce po vyjití předposledního sešitu 4). Všechna autorská práva vyhrazena. — Nutno citovat.

Číslo 5.—6. sešit 3., str. 65—96, vyšlo 27. IX. 1954.